

Teljesítménymodellezés

Rendszermodellezés 2020.

**Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék**

Egy ismerős példa...

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Hallgatói BME_W2K8H_02(168)

Nyelv:

Azonosító:

Jelszó:

Bejelentkezés >

Build: 430 (2014.11.11.) P20150304

Támogatott böngészők:

Microsoft Internet Explorer 9.0+ ; Mozilla Firefox ; Google Chrome

Friss hírek

[KTH hallgatói hírlevél 2014/15/1 félévzárásról 1. –
vizsgajelentkezés, vizsgaidőszak](#)

(2014.11.27.
8:56:21)

Kedves Hallgató!

2014. december 1-jén 18 órakor indul a vizsgajelentkezés. Milyen egyéb határidőkre kell figyelnie a félév végén? Melyek az ebben az időszakban aktuális Neptun kérvények? Mit

Letölthető dokumentumok

 Tantárgyfelvétel: eddig a legsimábban.pdf
(2015.02.07. 14:28:14)

 Tantárgyfelvétel: nem és nem.pdf
(2014.08.28. 21:19:50)

 Vizsgajelentkezés: szokványosan.pdf
(2014.05.06. 21:14:04)

Egy ismerős példa...

Kiszolgálóhiba történt az alkalmazásban: „/hallgato”.

Futásidejű hiba

Leírás: Alkalmazáshiba történt a kiszolgálón. Az alkalmazás jelenlegi egyéni hibakezelési beállításai (biztonsági okok miatt) nem engedik meg az adatainak távoli megjelenítését. A böngészőben azonban megtekinthetők.

Részletek: Ha távoli gépeken is meg szeretné jeleníteni a hibaüzenet részletes adatait, hozzon létre a konfigurációs fájlban elhelyezett „web.config” címke „mode” attribútumát állítsa „Off” értékre.

```
<!-- Web.Config konfigurációs fájl -->
```

```
<configuration>
  <system.web>
    <customErrors mode="Off"/>
  </system.web>
</configuration>
```

Megjegyzések:

```
<!-- Web.Config
<configuration>
  <system.web>
    <customErr
  </system.web>
</configuration>
```

Motiváció:
Már tervezési időben
készüljünk a terhelésre!

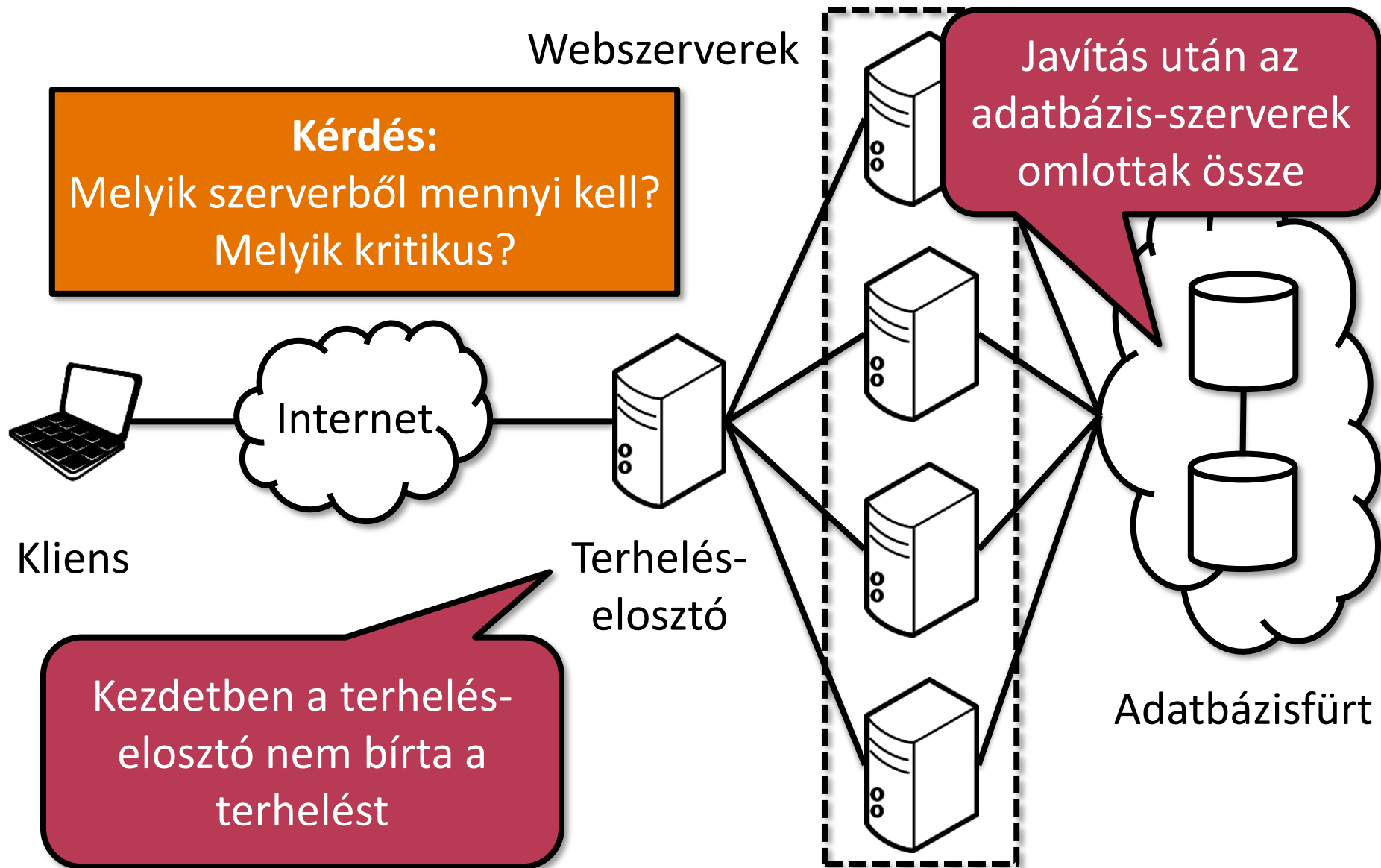
(... ezt tudják mások is...)

The collage consists of five overlapping screenshots of web browsers and error messages:

- SAP Developer Network (SDN):** A screenshot of the SAP Developer Network homepage. The text reads: "The SAP Developer Network is currently down. We are working to restore the site as quickly as possible. Current downtime is estimated at less than one hour. You may contact us with questions or concerns."
- IEEE Xplore:** A screenshot of the IEEE Xplore Guest Home Page. The text reads: "IEEE Xplore is temporarily unavailable. Please try again later."
- Server error!:** A screenshot of a "Server error!" message. The text reads: "The server encountered an internal error and was unable to complete your request. Either the server is overloaded or there was an error in the application. If you think this is a server error, please contact the [webmaster](#). Error 500" followed by technical details: "index.hu Wed Sep 12 16:36:17 2007 Apache/2.0.34 (Debian GNU/Linux) mod_fastcgi/2.4.2".
- easyJet.com:** A screenshot of the easyJet.com homepage. The text reads: "Sorry, but the easyJet sales system is temporarily unavailable [css01]". Below this, it says: "We regret that bookings cannot be made at present, while we undertake essential maintenance work on our systems. As this affects our central reservations computer, sales cannot currently be made via either our web site or our call centre. We anticipate that this work will be completed within 30 minutes. I and thank you for your patience."
- Google Drive:** A screenshot of the Google Drive homepage. The text reads: "Google Drive The app is currently unreachable."

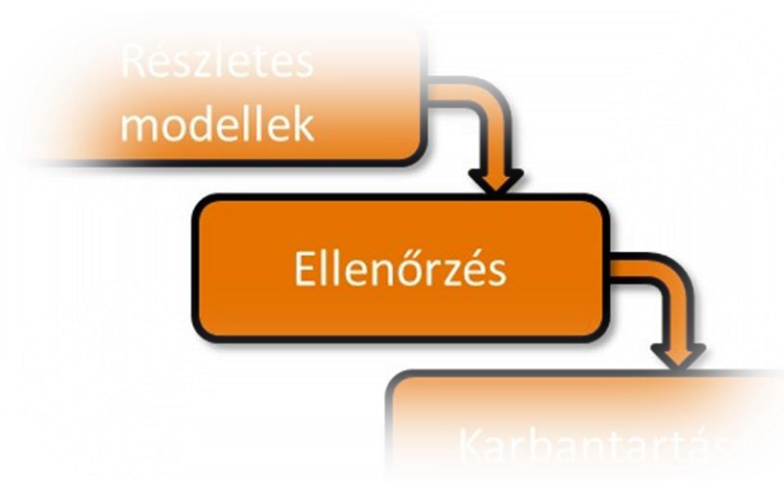
At the bottom right, there is a small snippet of a Google search result for "shop.ticketpro.cz" with the message: "The shop.ticketpro.cz page isn't working shop.ticketpro.cz is currently unable to handle this request. HTTP ERROR 503. Reload".

A Neptun vázlatos felépítése

Terhelésmodellezés

- Emlékeztető: nemfunkcionális követelmények
 - Teljesítmény, átbocsátóképeség, stb.
 - Hogyan ellenőrizzük őket a rendszer megépítése nélkül?
- **Terhelésmodellezés:**
 - Az eddigi modellek kiegészítése időzítéssel, erőforrásokkal, kapacitáskorlátokkal
 - Célja:
 - A rendszer teljesítményének értékelése a tervezési fázisban
 - Kritikus részek azonosítása
 - Skálázás, méretezés

Alapfogalmak

Terhelési diagram

Erőforrásmodellezés

TARTALOM

Mi a célunk?

■ NEM célunk

- Részletesen leírni a rendszer teljes belső működését (már egy egyszerűbb számítógépnél is közel lehetetlen)
- Teljesen pontos összefüggéseket leírni

■ Célunk viszont

- Azonosítani, hol lehet (értelmes) egy rendszeren feljeszteni
- Azonosítani a rendszer működési módjait
- Az összefüggések **jellegét leírni**
- Megadni a különböző szereplők (nézetek) által látható metrikákat

Alapfogalmak

Terhelési diagram

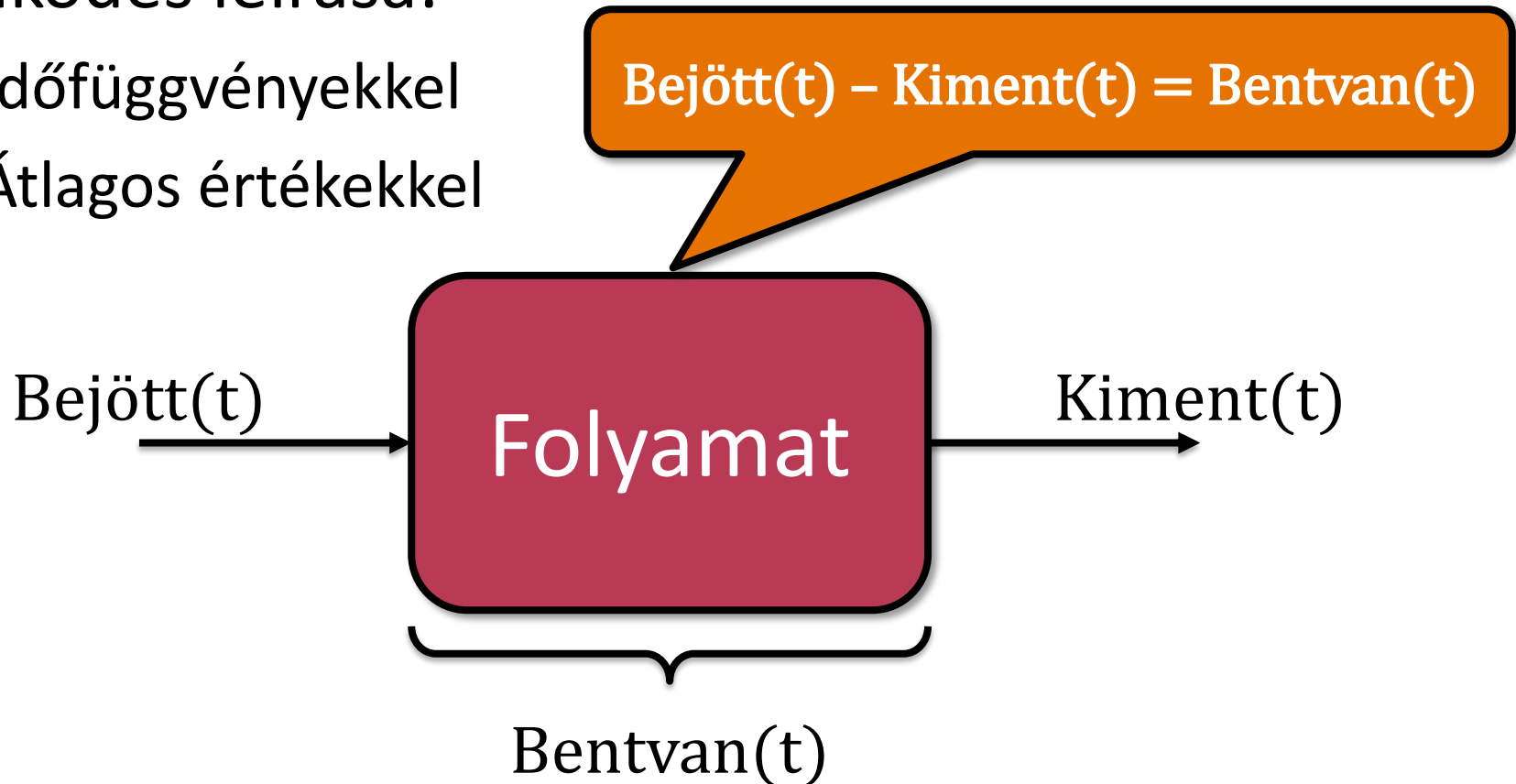
Erőforrásmodellezés

ALAPFOGALMAK

Érkezési ráta, átbocsátás

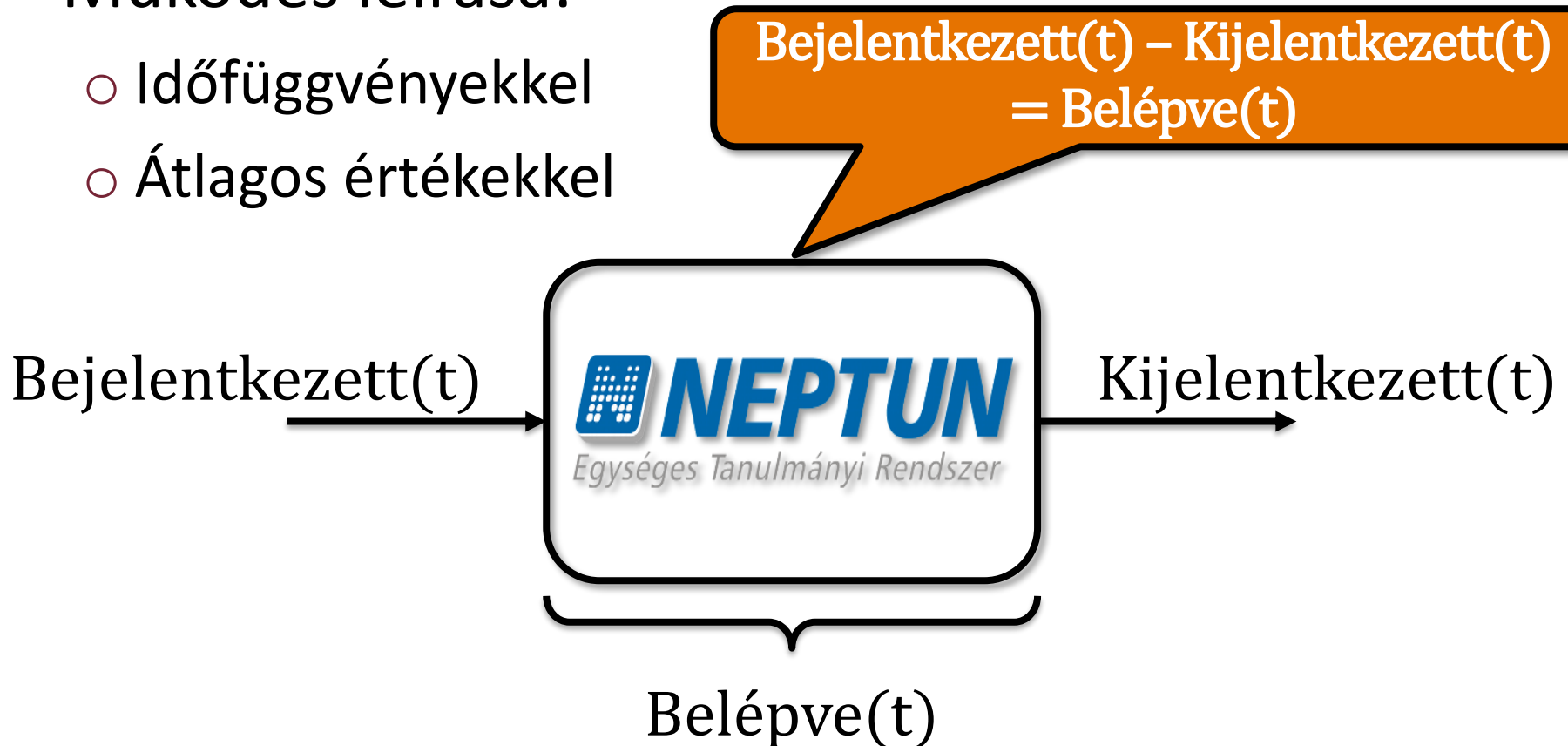
Alapmodell

- Folyamatmodell végrehajtása sok kérésre
 - Vizsgálat tárgya: időfüggő viselkedés
- Működés leírása:
 - Időfüggvényekkel
 - Átlagos értékekkel

Alapmodell

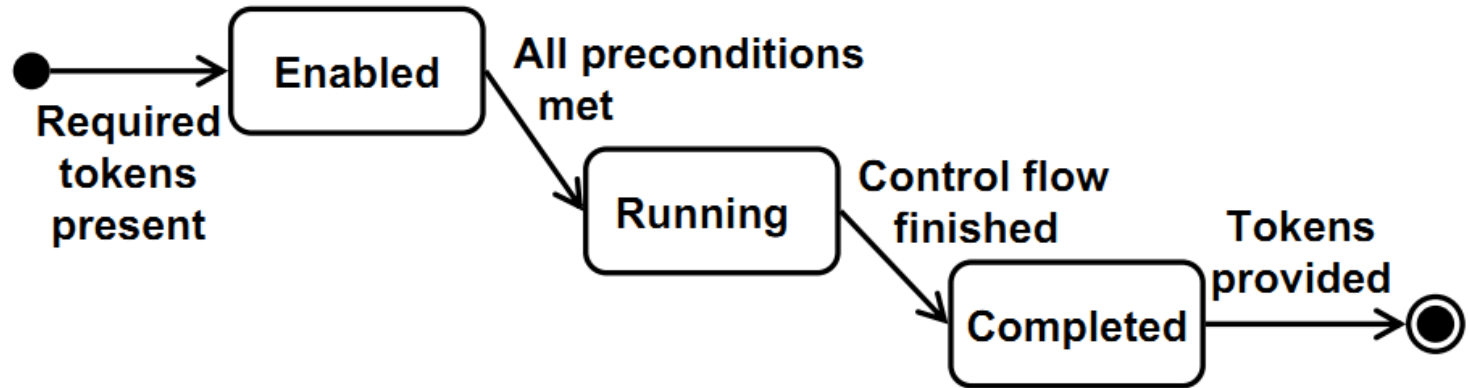
- Folyamatmodell végrehajtása sok kérésre
 - Vizsgálat tárgya: időfüggő viselkedés
- Működés leírása:
 - Időfüggvényekkel
 - Átlagos értékekkel

Emlékeztető: végrehajtási állapotok

- Folyamat/tevékenység végrehajtásának állapota:

State Machine

- Bejött(t): „*Enabled*” állapotban lévő tokenek
- Bentvan(t): „*Running*” állapotban lévő tokenek
- Kiment(t): „*Completed*” állapotban lévő tokenek

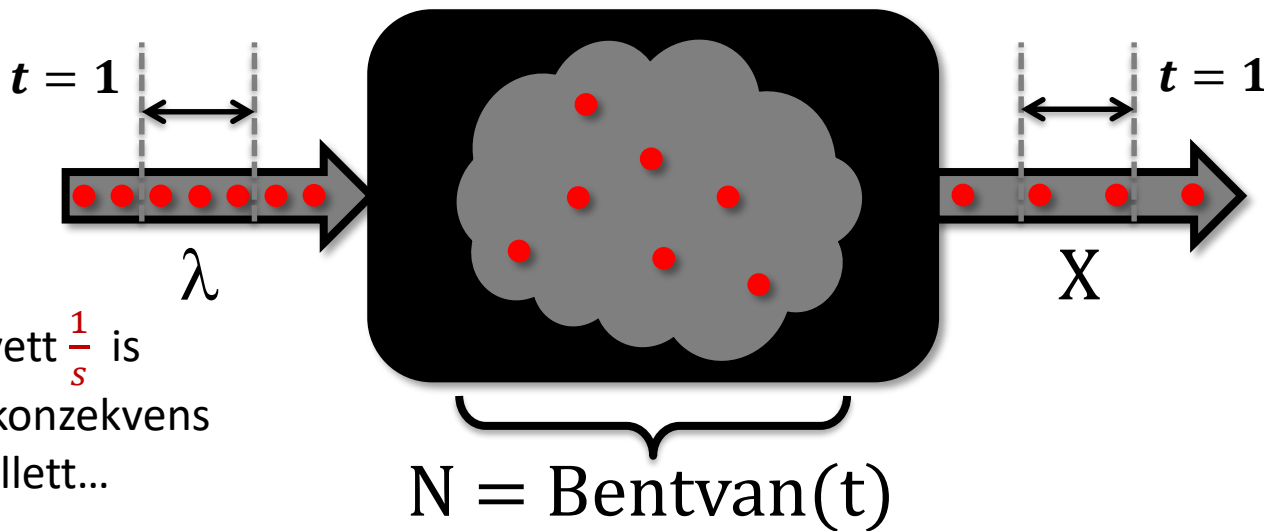
Definíció: ráta, átbocsátás

Érkezési ráta: egységnyi idő alatt **érkező** kérések

$$\lambda = \frac{Bejött(t)}{t} \quad [\lambda] = \frac{db}{s}$$

Átbocsátás: egységnyi idő alatt **feldolgozott** kérések

$$X = \frac{Kiment(t)}{t} \quad [X] = \frac{db}{s}$$

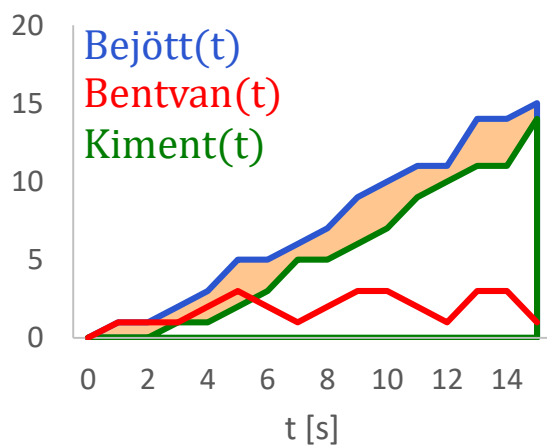
Megj: $\frac{db}{s}$ helyett $\frac{1}{s}$ is
elfogadható konzekvens
használat mellett...

Definíció: egyensúlyi állapot

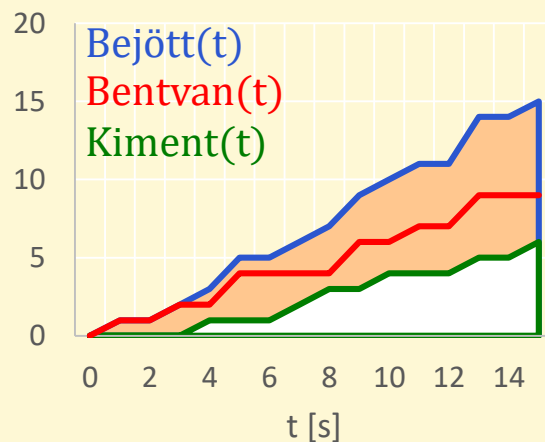
- **Egyensúlyi állapot:** $Bentvan(t)$ közel állandó
 - Átlagos értékek csak ilyenkor használhatók!
 - Ilyenkor:

$$\lambda = X$$

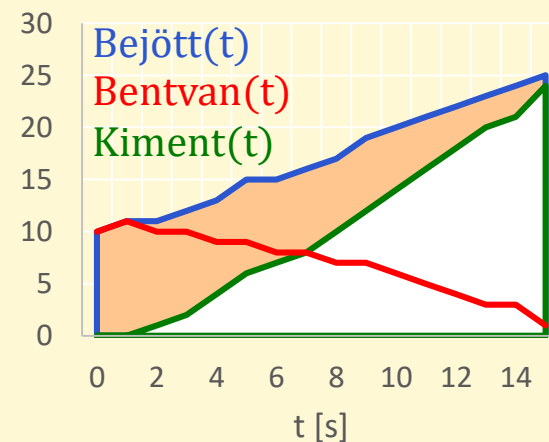
$$\lambda = X$$

$$\lambda > X$$

$$\lambda < X$$

Definíció: egyensúlyi állapot

- **Egyensúlyi állapot:** *Bentvan(t)* közel állandó
 - Átlagos értékek csak ilyenkor használhatók!
 - Ilyenkor:

$$\lambda = X$$

Egyensúlyi állapotban:
Percenként ugyanannyian
lépnek be, mint ki

$$N = \text{Belépve}(t)$$

Korlátozott kapacitás – DDoS

- Idáig N akár végtelen is lehetett
- Mi van, ha véges?

Denial of Service Attack

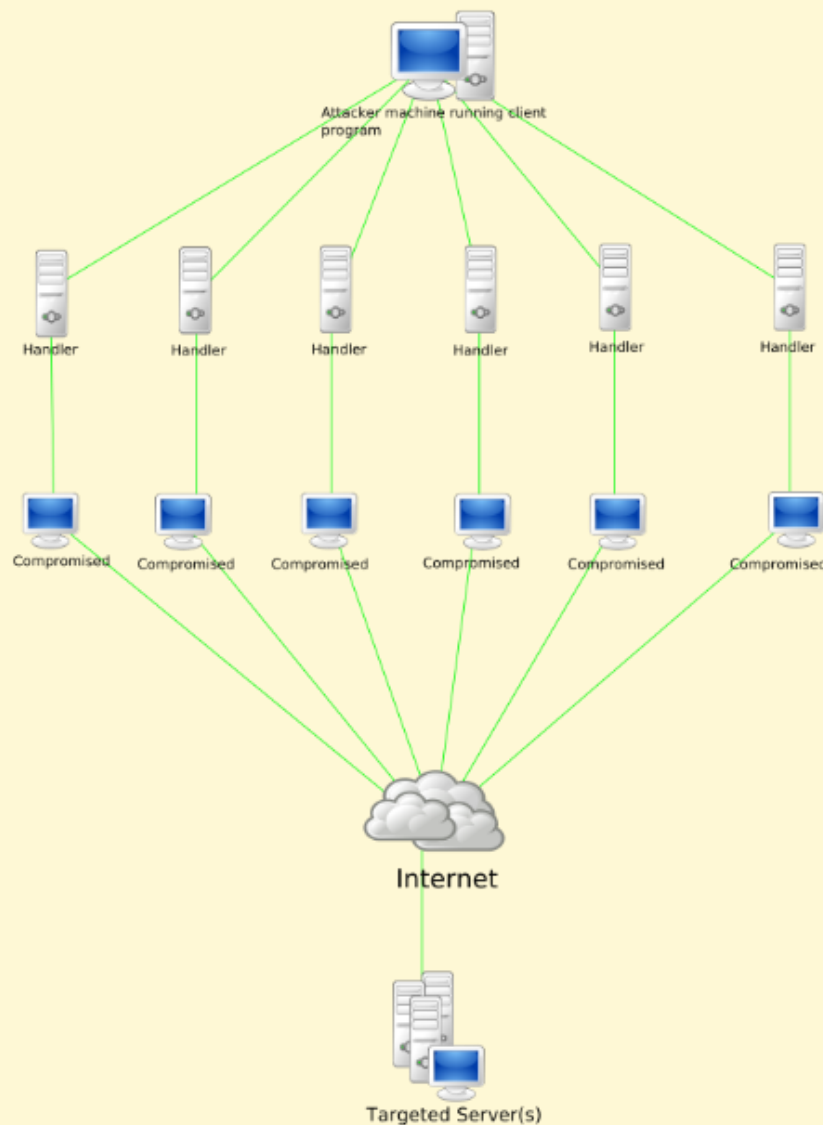
Thursday, August 6, 2009 | By Biz Stone (@biz) 08/06/2009 - 15:00

Tweet

On this otherwise happy Thursday morning, Twitter is the target of a [denial of service attack](#). Attacks such as this are malicious efforts orchestrated to disrupt and make unavailable services such as online banks, credit card payment gateways, and in this case, Twitter for intended customers or users. We are defending against this attack now and will continue to update our [status blog](#) as we continue to defend and later investigate.

Distributed Denial of Service (DDoS)

- Tömeges kéresgenerálás
→ rendszer lefoglalása
- A leterhelt rendszert könnyebb támadni
- Teljes szolgáltatások leállíthatóak

Alapfogalmak

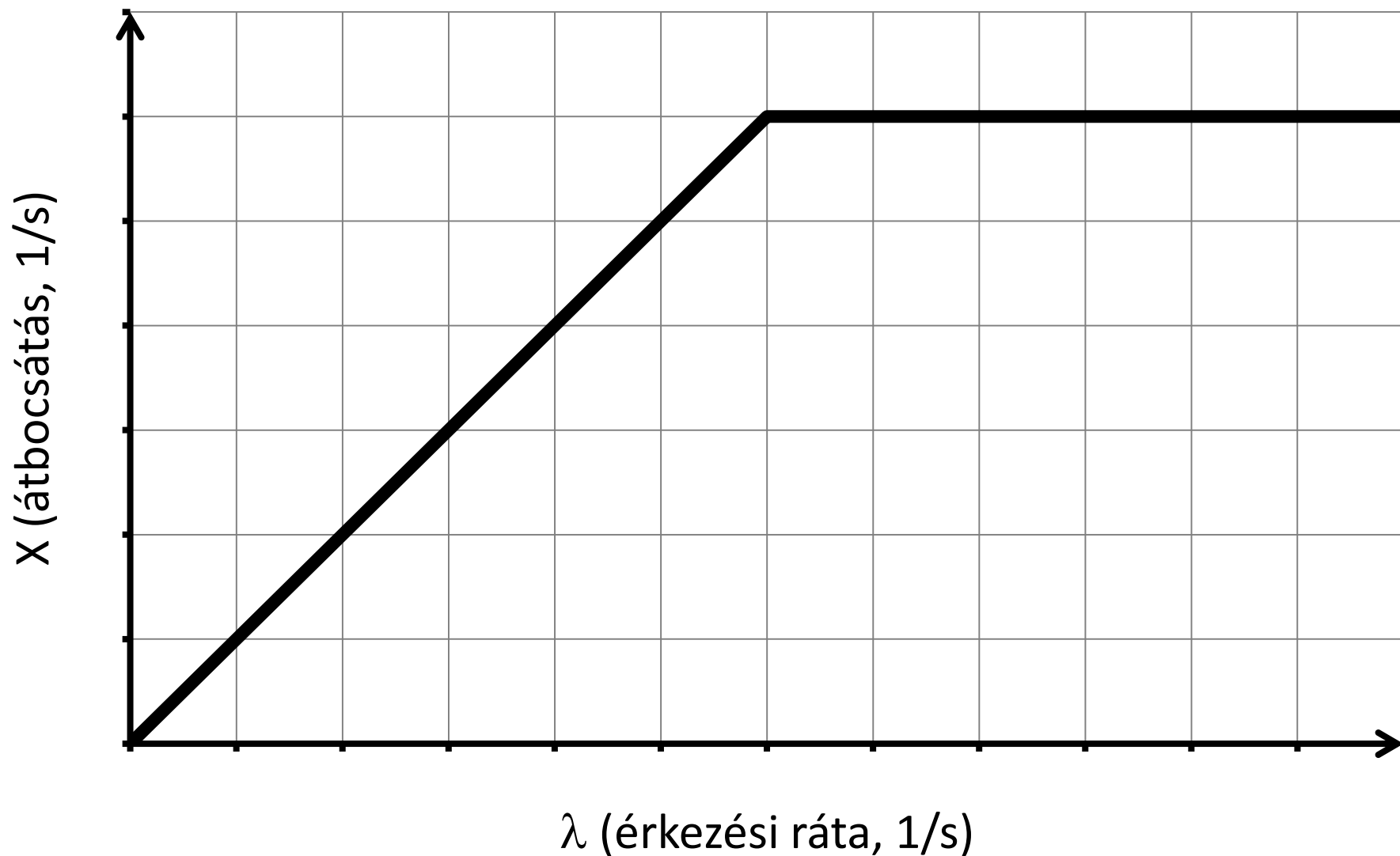
Terhelési diagram

Erőforrásmodellezés

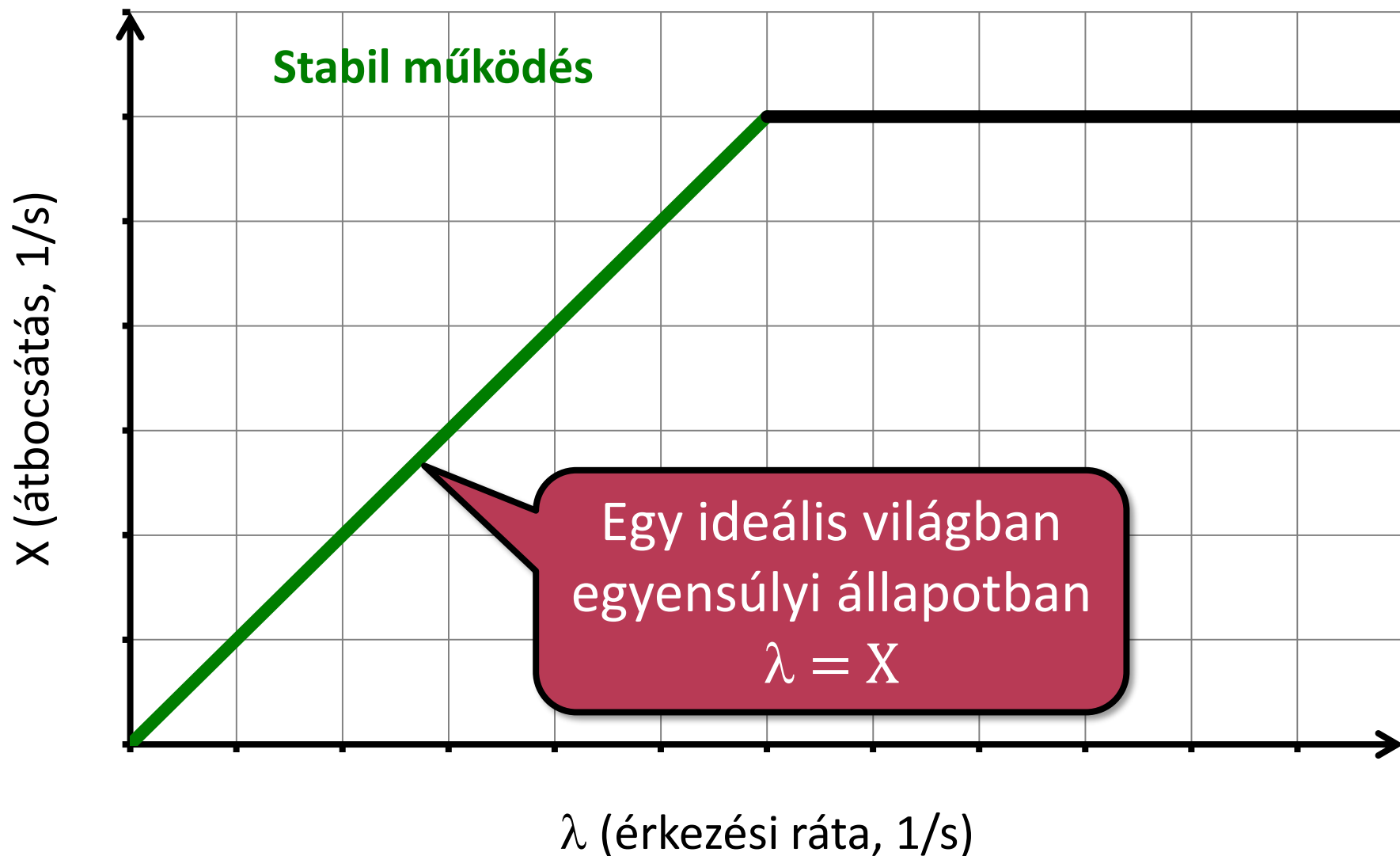
TERHELÉSI DIAGRAM

Az érkezési ráta és az átbocsátás kapcsolata,
átbocsátókéesség

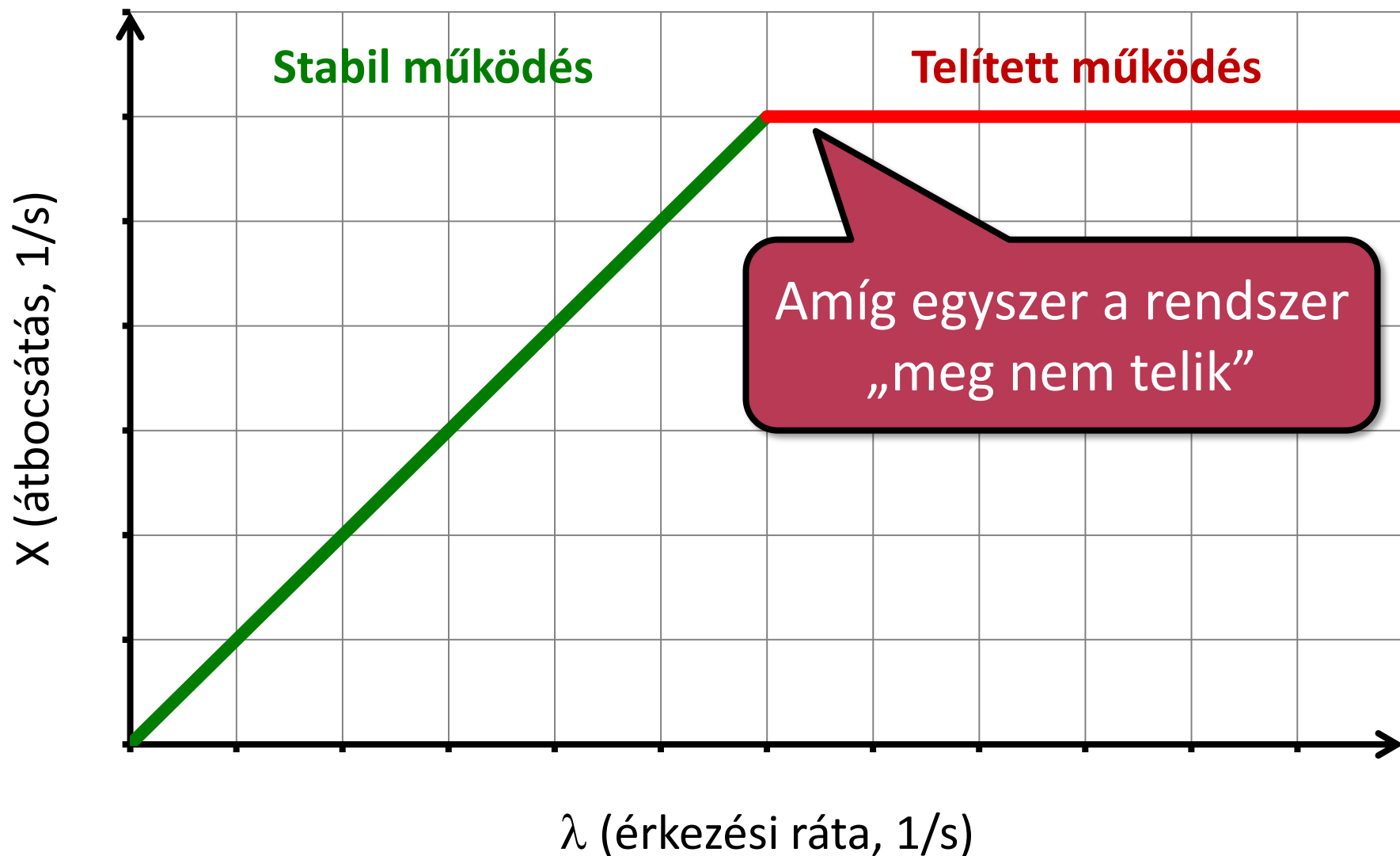
Terhelési diagram

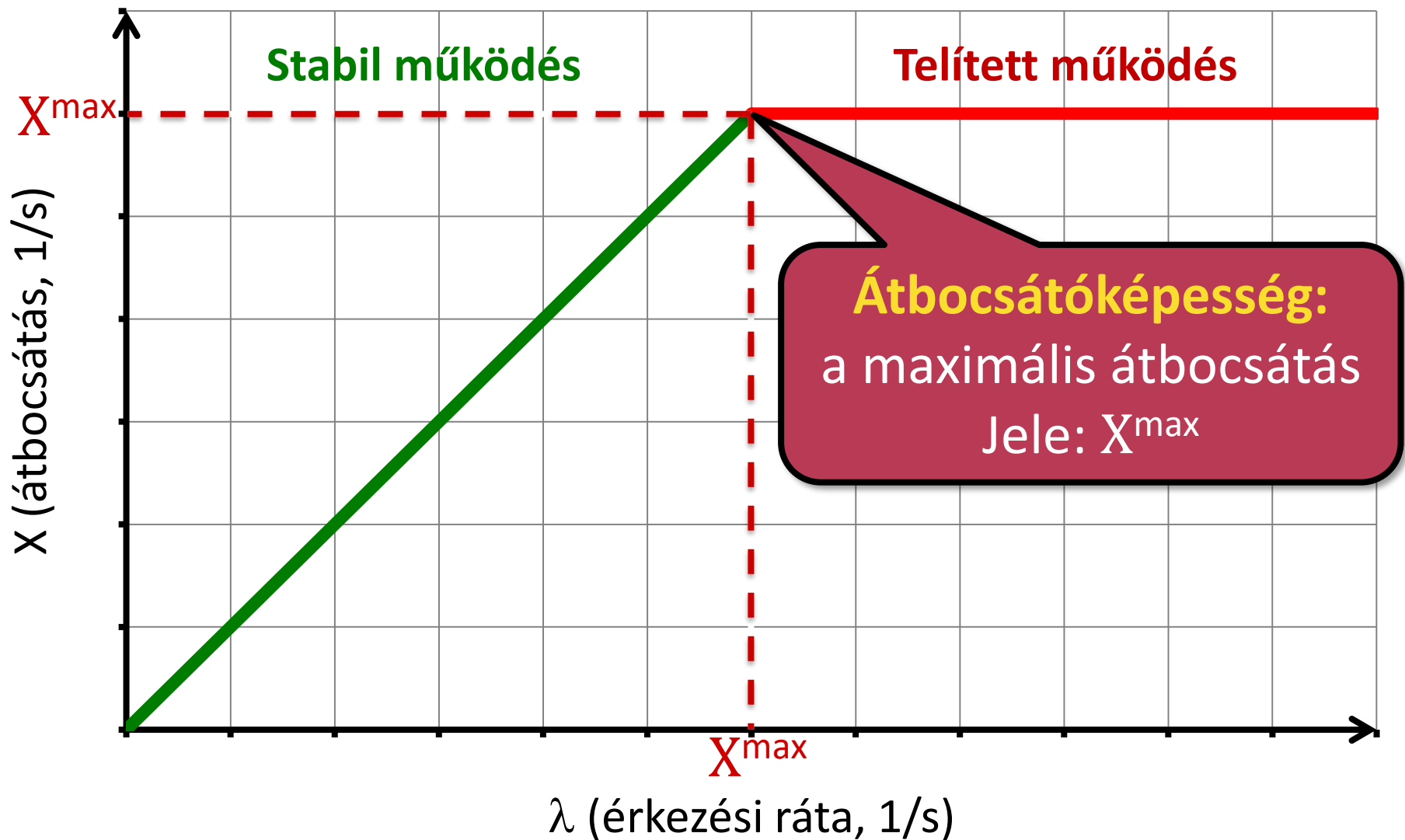
Terhelési diagram

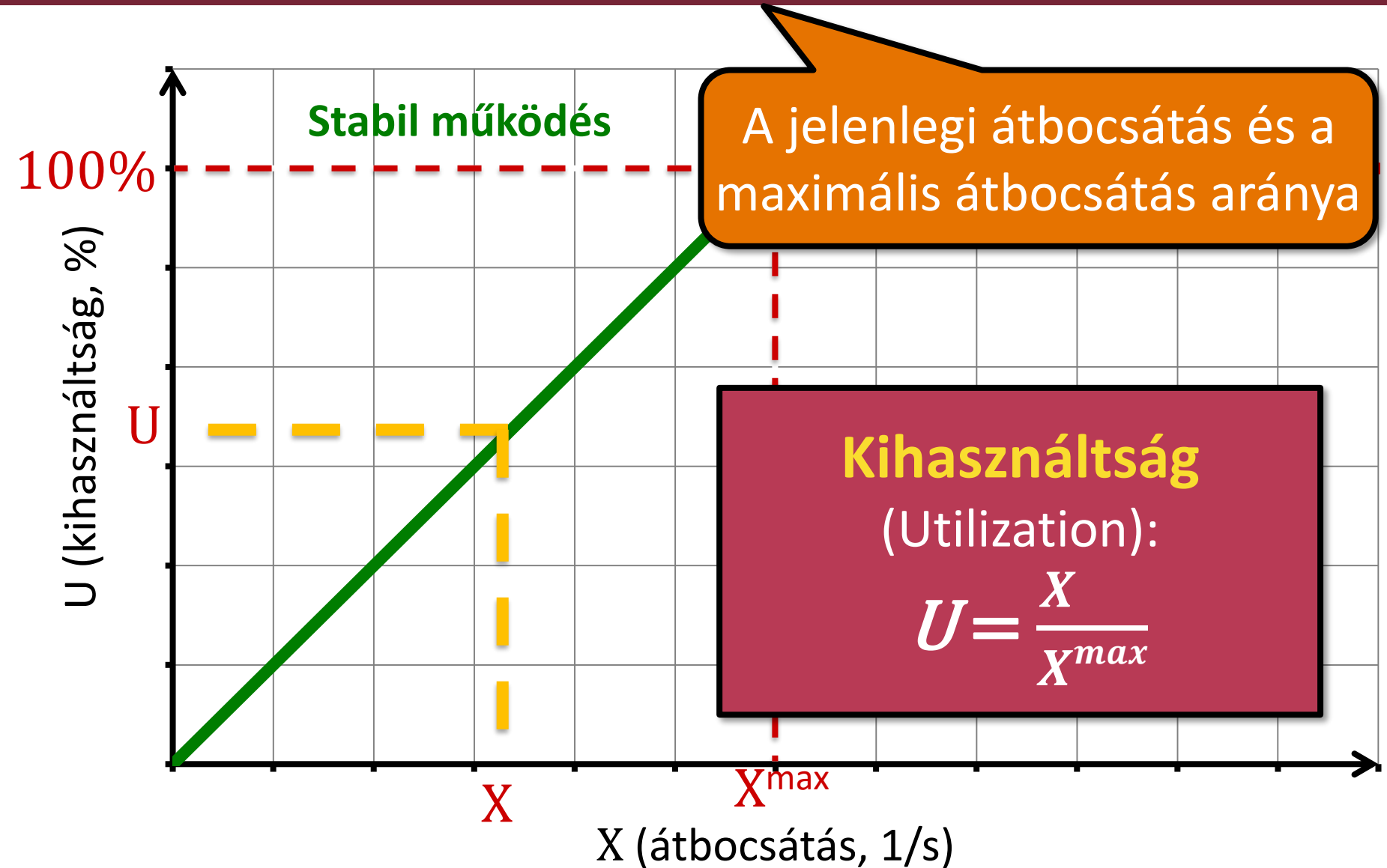
Terhelési diagram

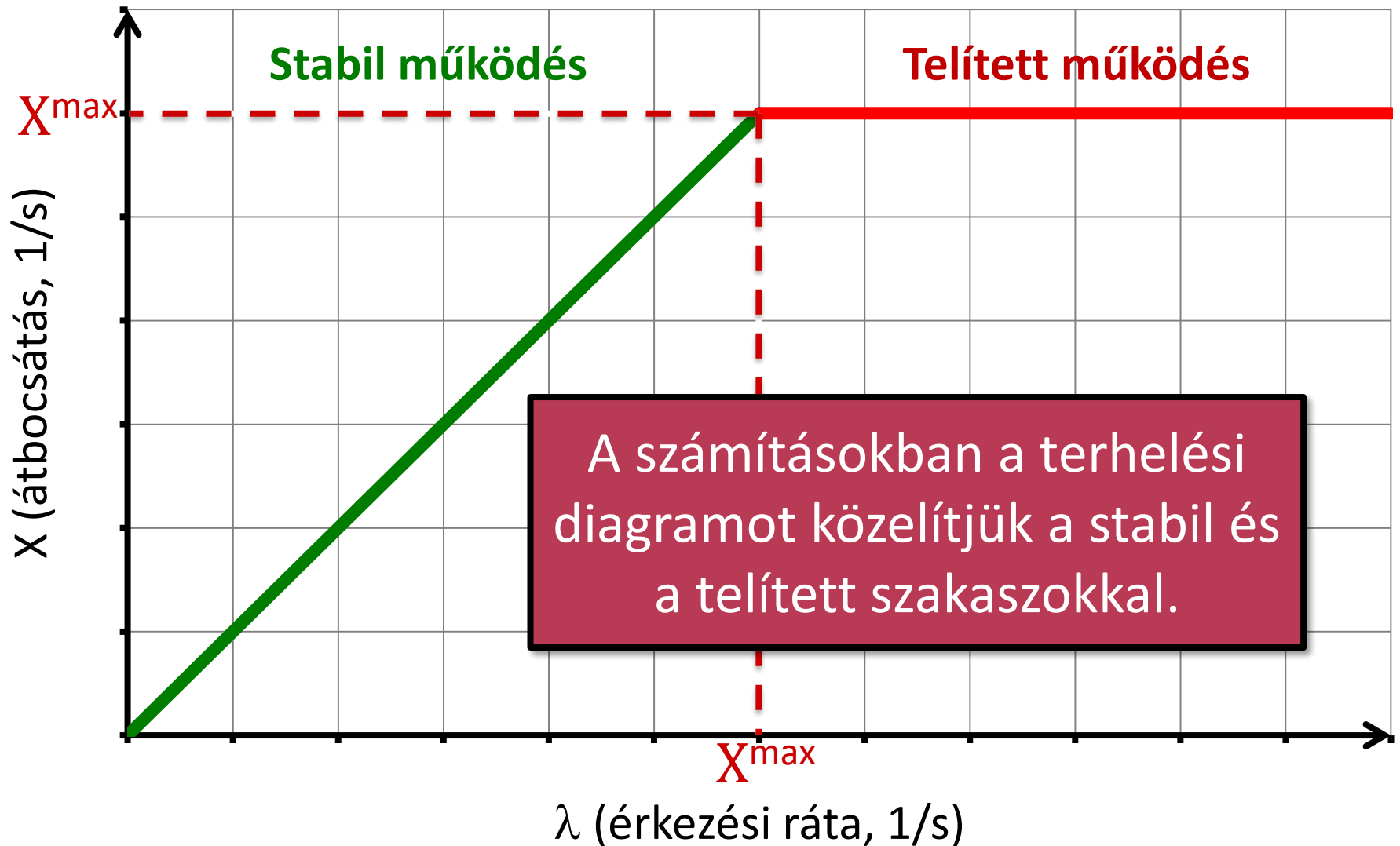
Átbocsátóképesség

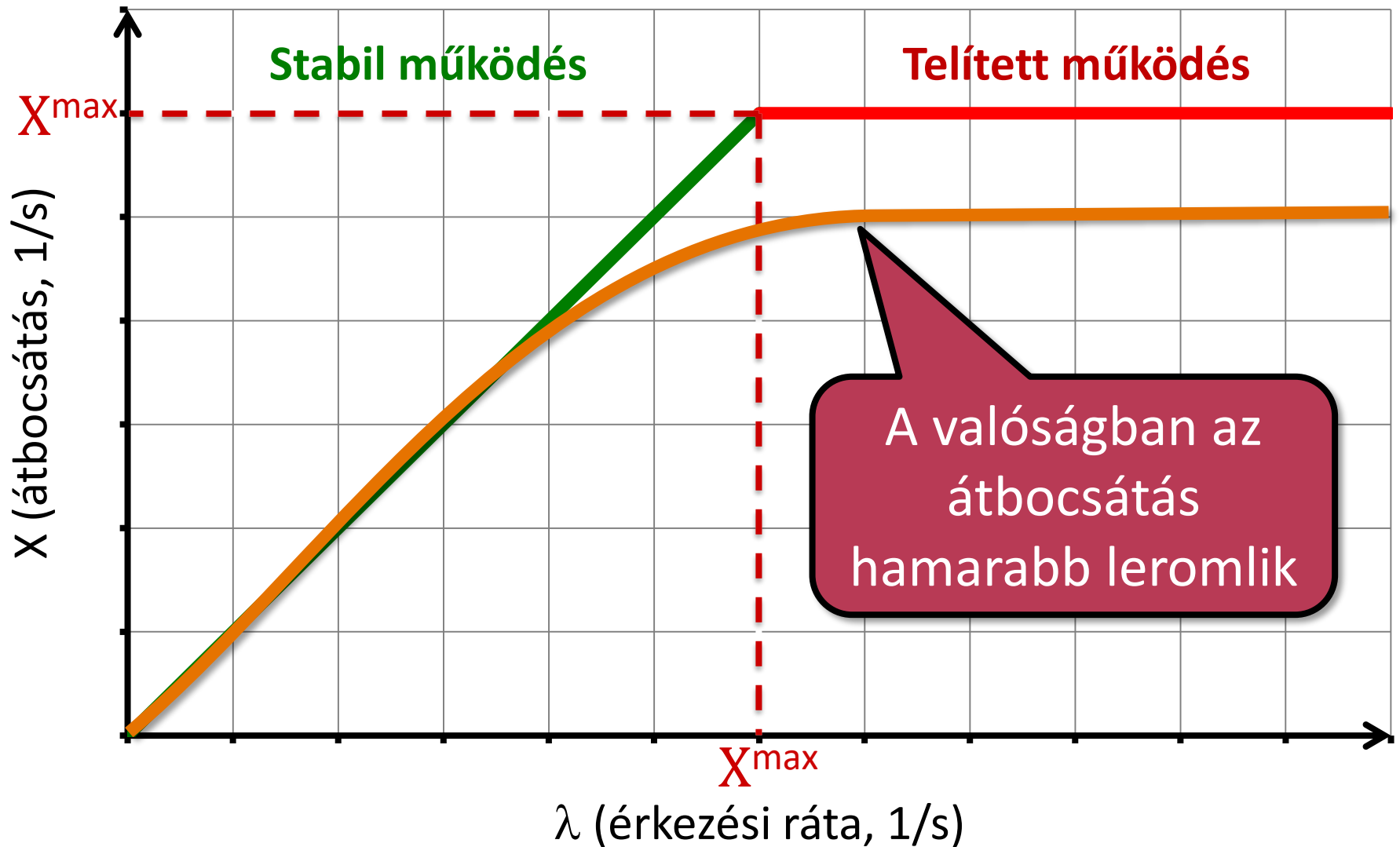
Kihasználtság

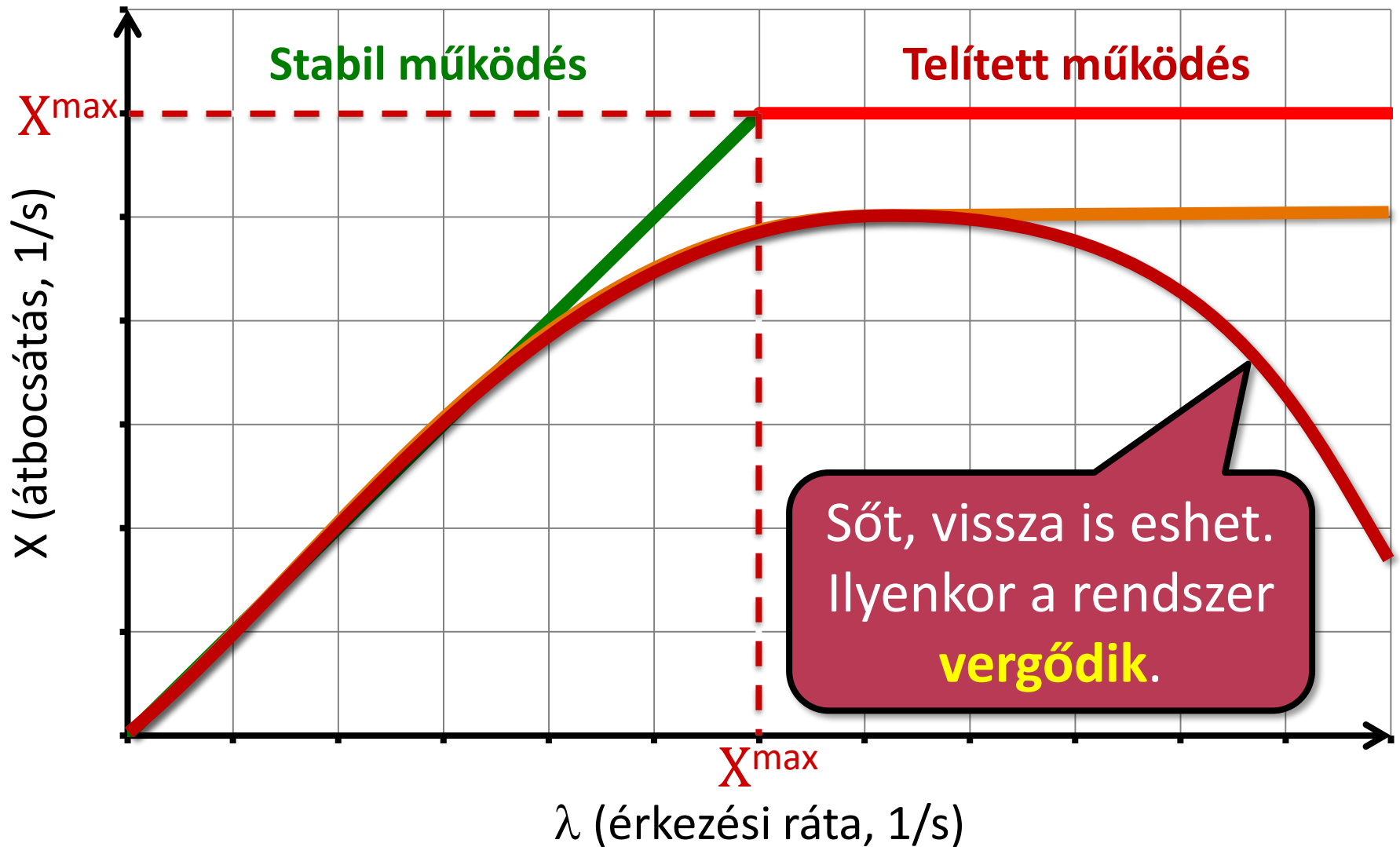
Közelítő terhelési függvény

Valós terhelési diagram

Valós terhelési diagram

Definíciók

Átbocsátókéesség: a maximális átbocsátás.

- Jele: $X^{\max}$

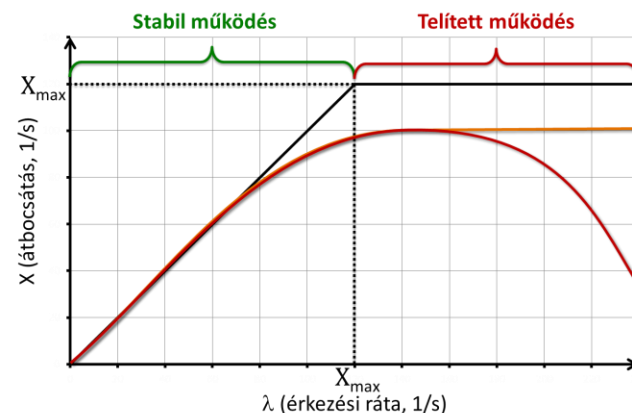
Kihasználtság (Utilization): a jelenlegi átbocsátás és a maximális átbocsátás **aránya**.

- $U = \frac{X}{X^{\max}}$

Vergődés: a rendszer átbocsátása visszaesik a telített működés során.

A modellben elhanyagolt hatások

- Taszkváltások számításigénye
 - Takarítás az előző után
 - Előkészítés a következőhöz
- Erőforrásváltás számításigénye
- Többszörös telítés
 - Egyszerre több erőforrás (pl. szerver) is telített
 - Pl. ha az M7-esen baleset van, bedugul a 70-es út is

Elriasztott kérések esete

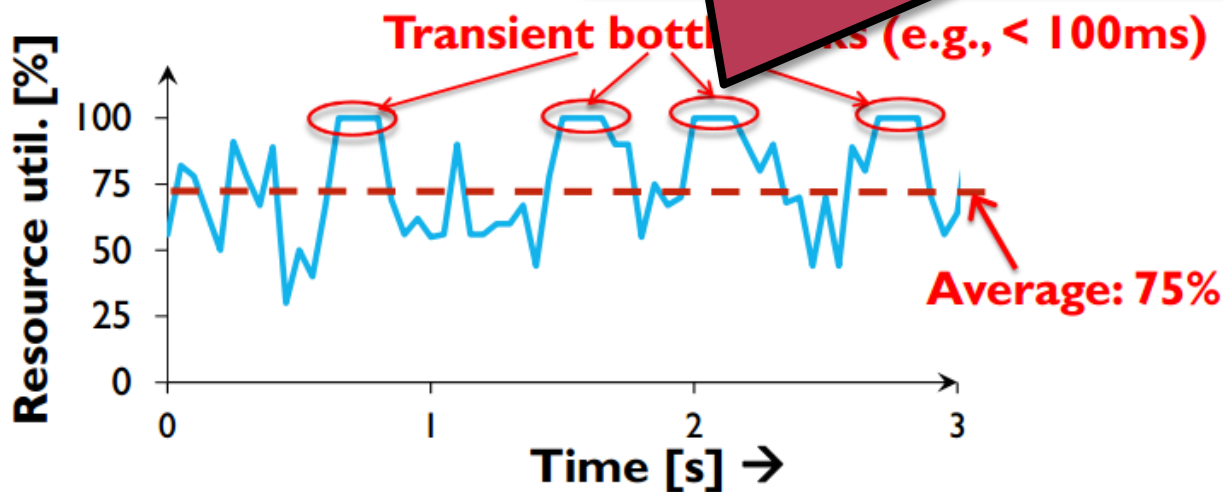
- Az igények csak a fanatikus klienseknél függetlenek a sor hosszától....
- „Nyílt” vs. „visszacsatolt” rendszer

A terhelésingadozás hatása

■ Átlagos értékek vs. Valós terhelés

Telített rendszerben a válaszidő **2-3 nagyságrenddel** nagyobb is lehet!

Qingyang Wang, Yasuhiko Kanemasa, Jack Li, Deepal Jayasinghe, Toshihiro Shimizu, Masazumi Matsubara, Motoyuki Kawaba, Calton Pu, [“Detecting Transient Bottlenecks in n-Tier Applications through Fine-Grained Analysis”](#), In Proc. of the 33rd International Conference on Distributed Computing Systems (ICDCS'13), Philadelphia, Pennsylvania, July 2013.

A terhelésingadozás hatása

- Átlagos értékek vs. Valós terhelés

Nem érdemes 40-60%-nál nagyobb kihasználtságra tervezni!

Neptun tárgyfelvétel

Max. egyidejű
felhasználó

Max. egyidejű felhasználó
optimális működés mellett

Az elmúlt időkben előfordultak a következők:

Dátum	Jelleg	Max. felhasználó	Op. felhasználó
2010.11.29 18:00	vizsga	7303	4623
2010.12.22 06:00	tárgy (EO)	831	831
2011.01.10 18:00	tárgy	12062	4837
2011.01.12 18:00	tárgy (EP)	1765	1765
2011.01.31 16:00	tárgy	1519	1519
2011.05.02 18:00	vizsga	2761	2761
2011.06.07 18:00	tárgy	6095	6095
2011.11.28 18:00	vizsga	4897	4897
2012.01.16 18:00	tárgy	8120	5328
2012.01.30 16:00	tárgy	1703	1703
2012.05.02 18:00	vizsga	2603	2603

Neptun tárgyfelvétel

≈ Érkezési ráta (λ)

≈ Átbocsátóképeség ($X^{\max}$)

Az elmúlt időkben előfordultak olyan esetek, amikor a Neptun rendszer túlterhelt volt.

Dátum	Jelleg	Max. felhasználó	Op. felhasználó
2010.11.29 18:00	vizsga	7303	4623
2010.12.22 06:00	tárgy (EO)	831	831
2011.01.10 18:00	tárgy	12062	4837
2011.01.12 18:00	tárgy (EP)	1765	1765
2011.01.31 16:00	tárgy	1519	1519
2011.05.02 18:00	vizsga	2761	2761
2011.06.07 18:00	tárgy	6095	6095
2011.11.28 18:00	vizsga	4897	4897
2012.01.16 18:00	tárgy	8120	5328
2012.01.30 16:00	tárgy	1703	1703
2012.05.02 18:00	vizsga	2603	2603

Mikor volt telített (túlterhelt) a Neptun?

Neptun tárgyfelvétel

$\approx$ Érkezési ráta (λ)

$\approx$ Átlagos várakozási idő ($X^{\max}$)

Az elmúlt időkből előfordultak a következők:

Dátum	Jelleg	
2010.11.29 18:00	vizsga	
2010.12.22 06:00	tárgyfelvétel	
2011.01.10 18:00		
2011.01.12 18:00		
2011.01.31 18:00		
2011.02.02 18:00		2761
2011.02.04 18:00		6095
2011.11.29 18:00		4897
2012.01.30 18:00		5328
2012.01.30 18:00		1703
2012.05.02 18:00		2603

A túlterhelt rendszer teljesítménye drasztikusan leeshet, akár össze is omolhat!

Mikor lesz túlterhelt (túlterhelt) a Neptun?

Neptun tárgyfelvétel

$\approx$ Érkezési ráta (λ)

$\approx$ Átbocsátóképesség ($X^{\max}$)

Az elmúlt időkben előfordultak a következők:

Dátum	Jelleg	Max. felhasználó	Op. felhasználó
2010.11.29 18:00	vizsga	7303	4623
2010.12.22 06:00	tárgy (EO)	831	831
2011.01.10 18:00	tárgy	12062	4837
2011.01.12 18:00	tárgy (EP)	1765	1765
2011.01.31 16:00	tárgy	1519	1519
2011.05.02 18:00	vizsga	2761	2761
2011.06.07 18:00	tárgy	6095	6095
2011.11.28 18:00	vizsga	4897	4897
2012.01.16 18:00	tárgy	8120	5328
2012.01.30 16:00	tárgy	17	
2012.05.02 18:00	vizsga	26	

Jól konfigurált
szerverek, megfelelő
terhelésméretezés!

Neptun tárgyfelvétel

NEPTUN

Ugyanez az alapja
a DDoS elleni
védekezésnek is

áta (λ)

$\approx \text{Áth}$

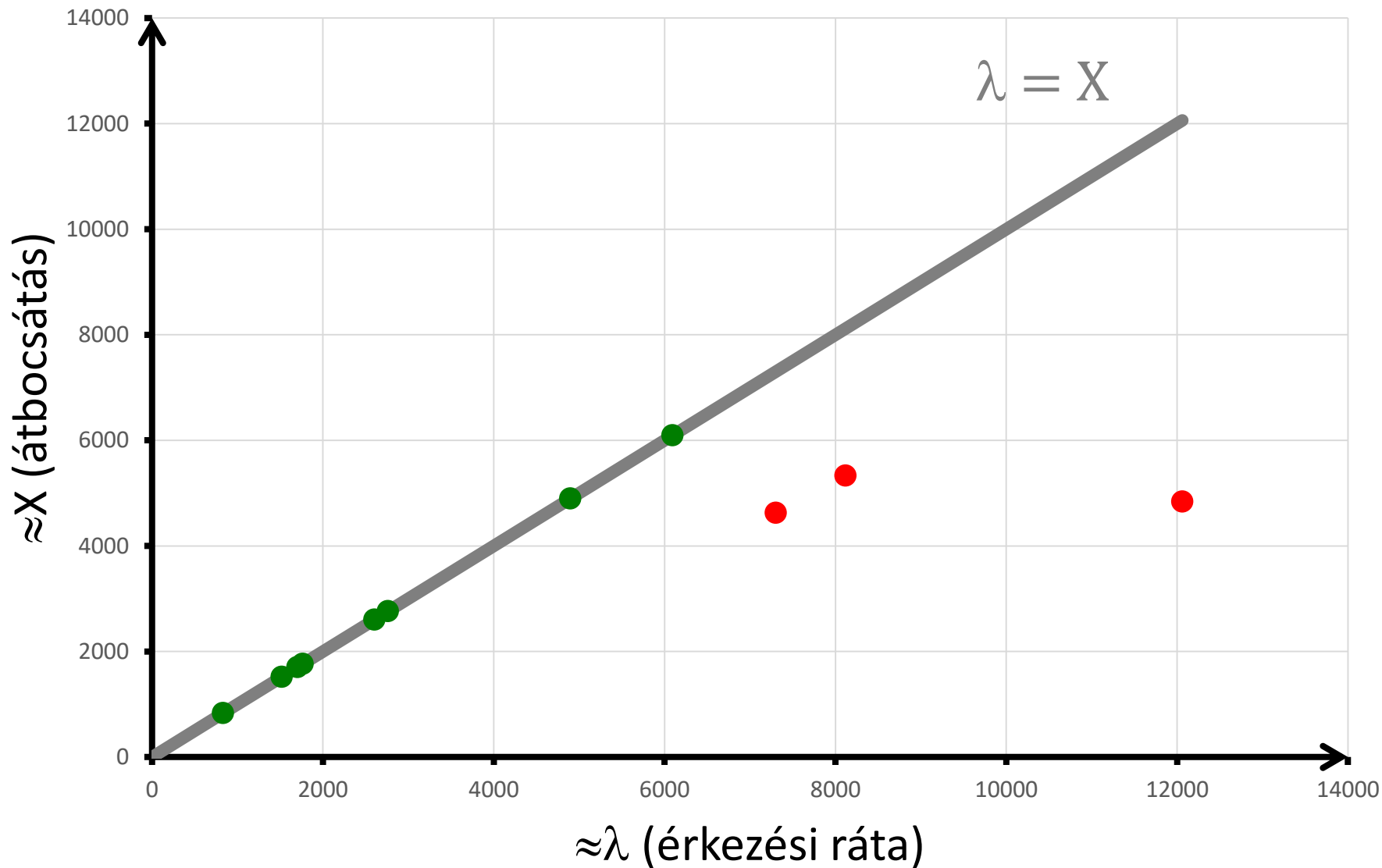
ség ($X^{\max}$)

**A létszámkorlátos megoldás
célja egyensúlyi állapotban
tartani a rendszert**

Dátum	Álló
2010.11.29 18:00	vizsga
2010.12.22 06:00	tárgy /
2011.01.10 18:00	
2011.01.12 18:00	
2011.01.31 18:00	
2011.05.02 18:00	2761
2011.06.02 18:00	6095
2011.11.28 18:00	4897
2012.01.16 18:00	5328
2012.01.30 16:00	17
2012.05.02 18:00	26

Jól konfigurált
szerverek, megfelelő
terhelésméretezés!

Példa adatvizualizáció

Alapfogalmak

Terhelési diagram

Erőforrásmodellezés

ERŐFORRÁSMODELLEZÉS

Miből származik az átbocsátás korlátja?

Példa: ZH javítás

- Egy hallgató dolgozatának kijavítása **15 perc**
- **Egy** javító **óránként** hány dolgozattal végez?

$$X_{(1)}^{max} = \frac{1 \text{ ZH}}{15 \text{ perc}} = 4 \frac{\text{ZH}}{h}$$

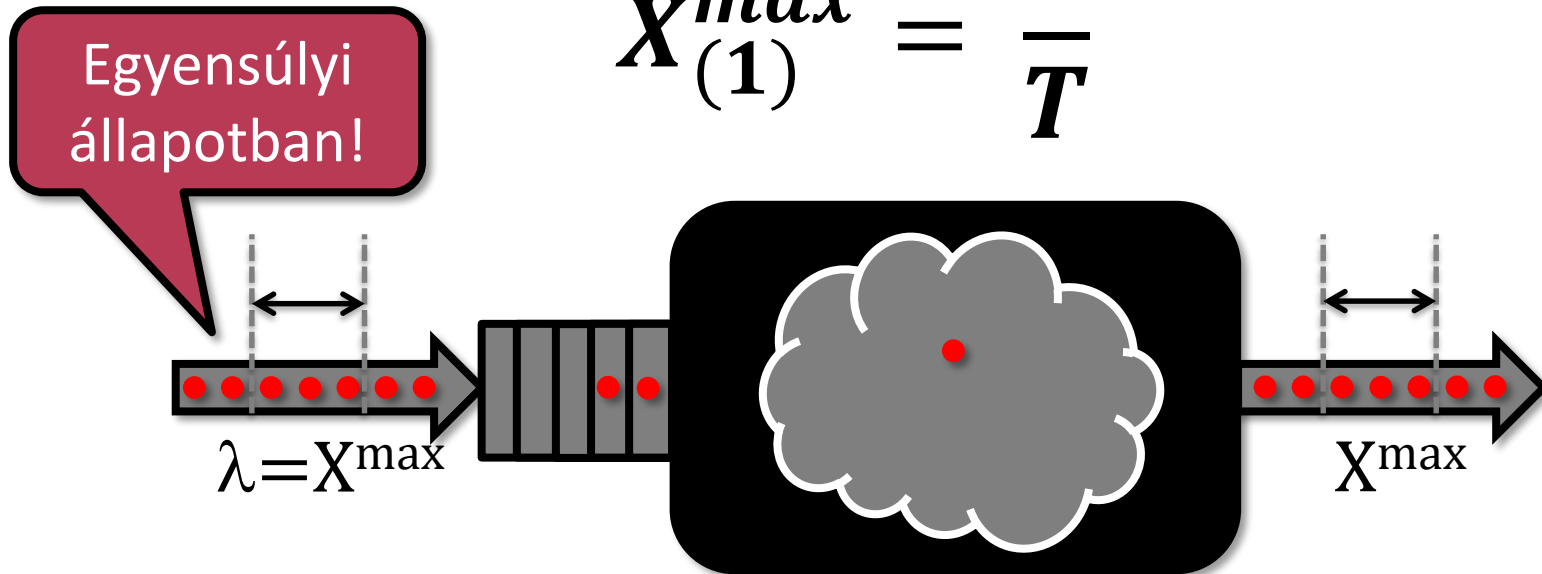
- És **nyolc** javító?

$$X_{(8)}^{max} = 8 \times X_{(1)}^{max} = 8 \times \frac{1 \text{ ZH}}{15 \text{ perc}} = 32 \frac{\text{ZH}}{h}$$

Kizárólagos erőforrás törvénye

- Ha a kérések közül egyszerre **legfeljebb egy** futhat
 - Pl. egyetlen szerver futtatja őket, azonos változót írnak
 - A többi kérés **sorban áll**
- Ekkor **T átlagos végrehajtási idő** mellett:

$$\lambda_{(1)}^{max} = \frac{1}{T}$$

Kizárólagos erőforrás törvénye

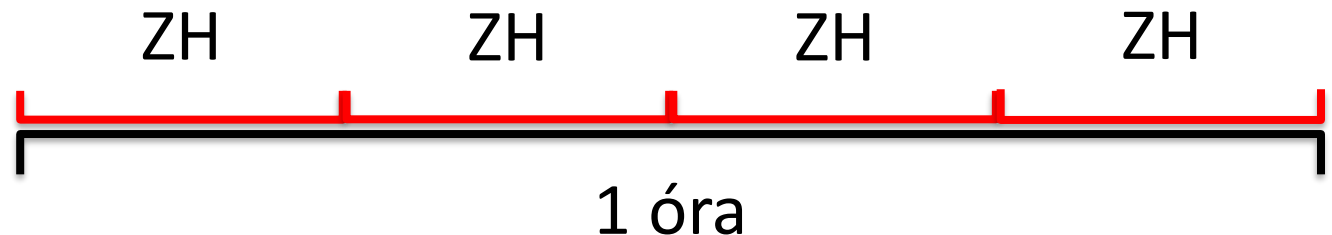
- Ha a kérések közül egyszerre **legfeljebb egy** futhat
 - Pl. egyetlen szerver futtatja őket, azonos változót írnak
 - A többi kérés **sorban áll**
- Ekkor **T átlagos végrehajtási idő** mellett:

$$X_{(1)}^{max} = \frac{1}{T}$$

„Hány végrehajtás fér bele egy egységnyi időbe?”

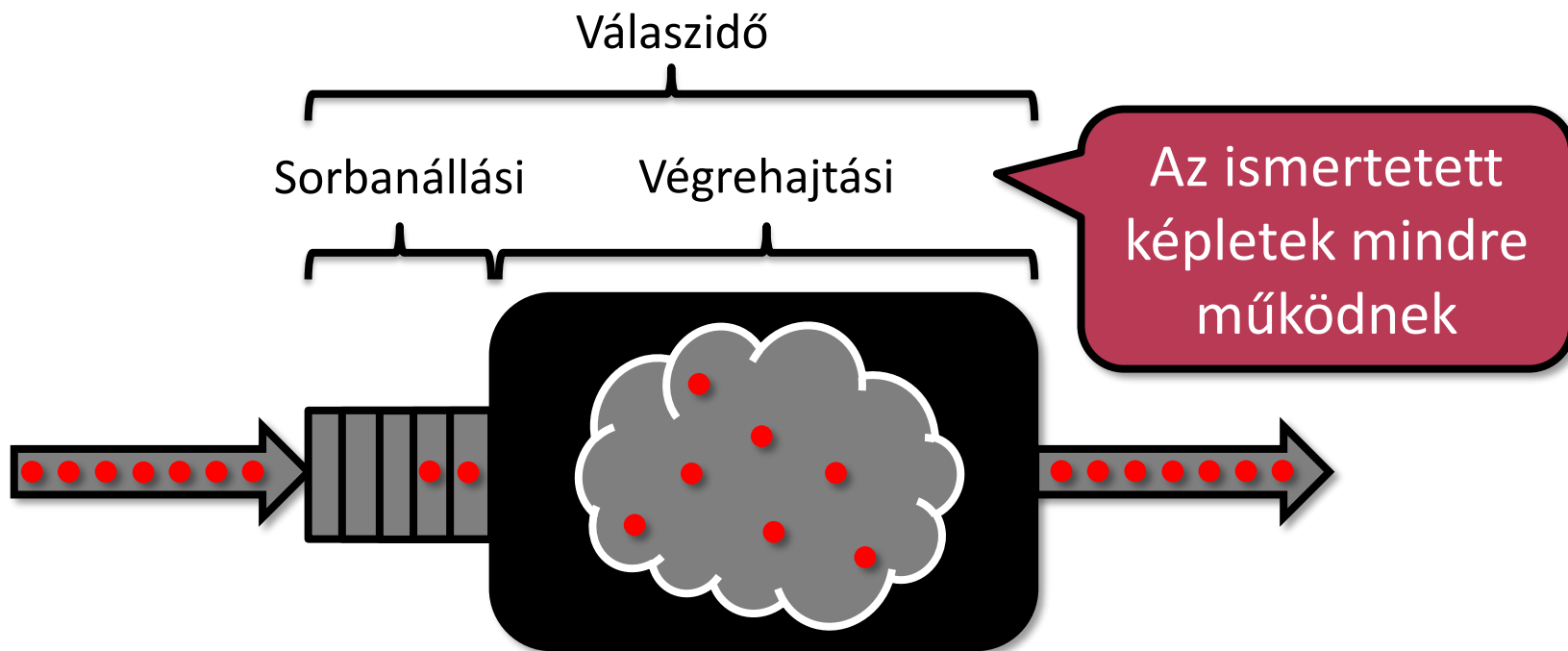
$$T_{ZH} = 15 \text{ perc}$$

$$X^{max} = 4 \frac{1}{h}$$

Mérhető idők

- **Sorbanállási idő:** várakozás erőforrásra
- **Végrehajtási idő:** kérés feldolgozása
- **Válaszidő:** Sorbanállási + Végrehajtási

Kizárólagos erőforrás kihasználtsága

- Kihasználtság:

„Az átbocsátás és az átbocsátóképeség aránya”

$$X_{(1)}^{max} = \frac{1}{T} \Rightarrow X_{(1)}^{max} \times T = 1$$

Kizárólagos erőforrás kihasználtsága

- Kihasználtság:

„Az átbocsátás és az átbocsátókéesség aránya”

$$X_{(1)}^{max} = \frac{1}{T} \Rightarrow X_{(1)}^{max} \times T = 1 = U^{max}$$

- A kihasználtság képlete tehát:

$$U = X \times T$$

- Intuitíven:

„Az egységnyi idő alatt beérkező X taszk végrehajtása T végrehajtási idővel az egységnyi idő hányadrészét teszi ki?”

Kizárólagos erőforrás kihasználtsága

- Kihasználtság:

„Az átbocsátás és az átbocsátókéesség aránya”

$$X_{(1)}^{max} = \frac{1}{T} \Rightarrow X_{(1)}^{max} \times T = 1 = U^{max}$$

- A kihasználtság képlete tehát:

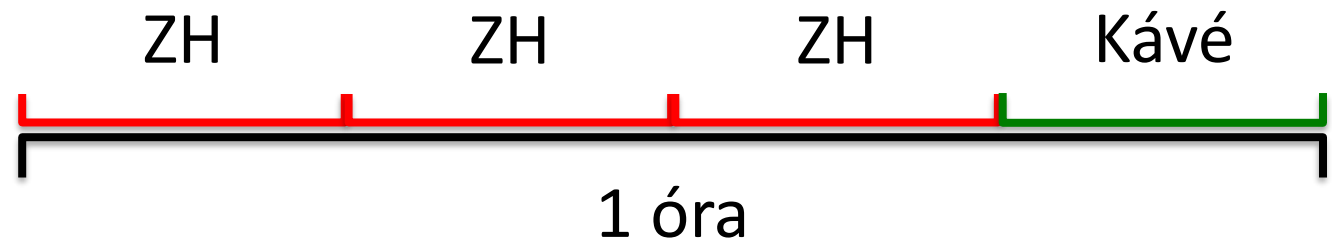
$$U = X \times T$$

- Intuitíven:

$$X = 3 \frac{1}{h}$$

$$T_{ZH} = 15 \text{ perc}$$

$$U = 75\%$$

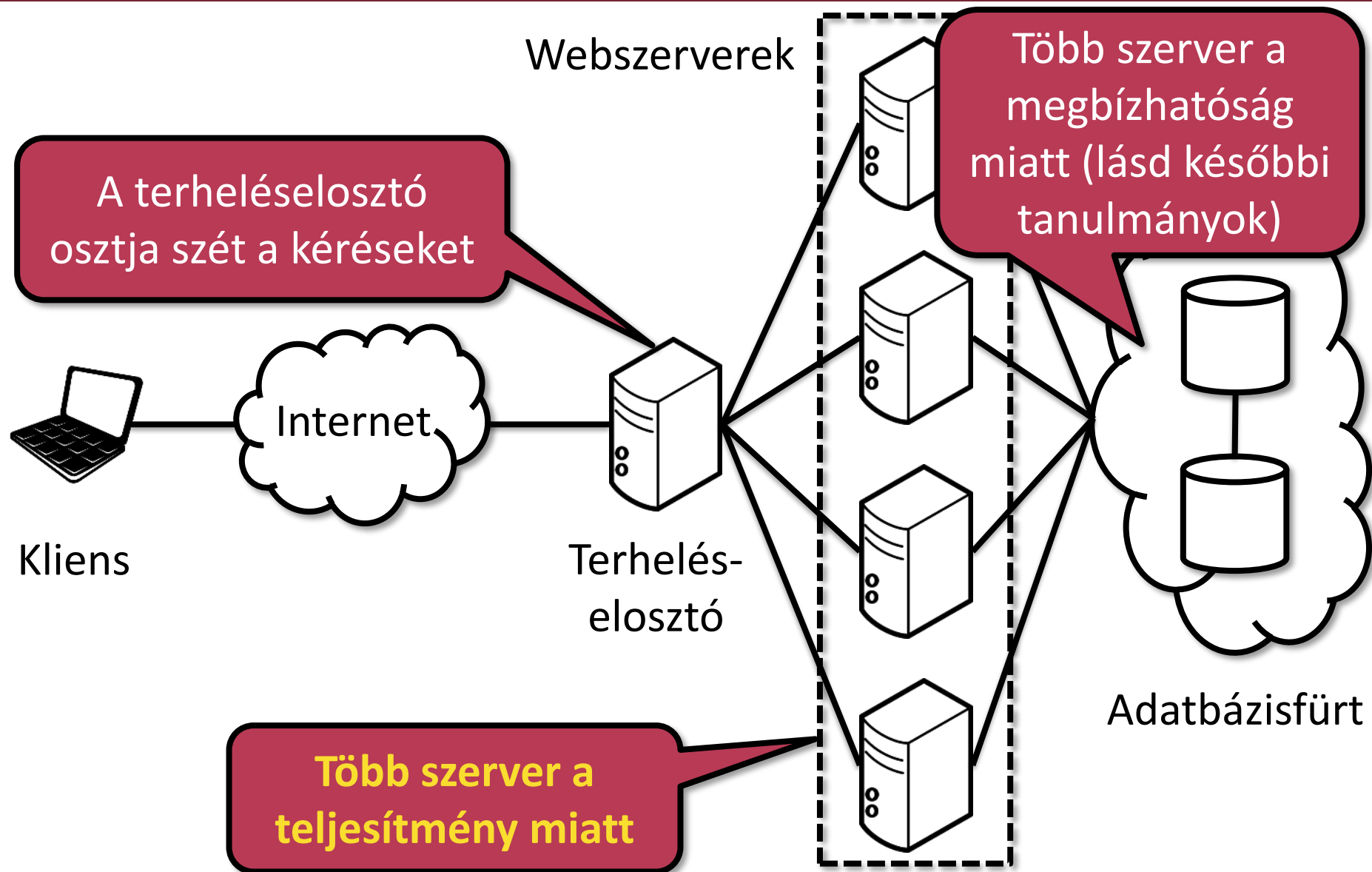
Kitekintés: skálázás

- **Vertikális skálázás** (Scale-up):
 - A feldolgozóegység **teljesítményét** növeljük
 - Pl. erősebb CPU, több RAM
 - Egyszerű megoldani 😊
 - Technológiai korlátok ☹️
- **Horizontális skálázás** (Scale-out):
 - A feldolgozóegységek **számát** növeljük
 - Pl. több CPU mag, több szerver
 - Elvileg korlátlanul növelhető 😊
 - Plusz bonyolultság ☹️

Scale-out a hétköznapiakban

Scale-out a Neptunban

K erőforráspéldány használata

- Ha az összes kérés közül egyszerre **legfeljebb K** futhat
 - Pl. K darab fürtözött szerver futtathatja őket
 - A többi folyamatpéldány **sorban áll**
- Ekkor:
 - Legyen T az **átlagos végrehajtási idő**

$$X_{(K)}^{max} = K \times X_{(1)}^{max} = \frac{K}{T}$$

K erőforráspéldány használata

- Ha az összes kérés közül egyszerre **legfeljebb K** futhat
 - Pl. K darab fürtözött szerver futtathatja őket
 - A többi folyamat
- Ekkor:
 - Legyen T az átlag

Több erőforráspéldánnyal és párhuzamosítással a rendszer **skálázható**.

$$X_{(K)}^{max} = K \times X_{(1)}^{max} = \frac{K}{T}$$

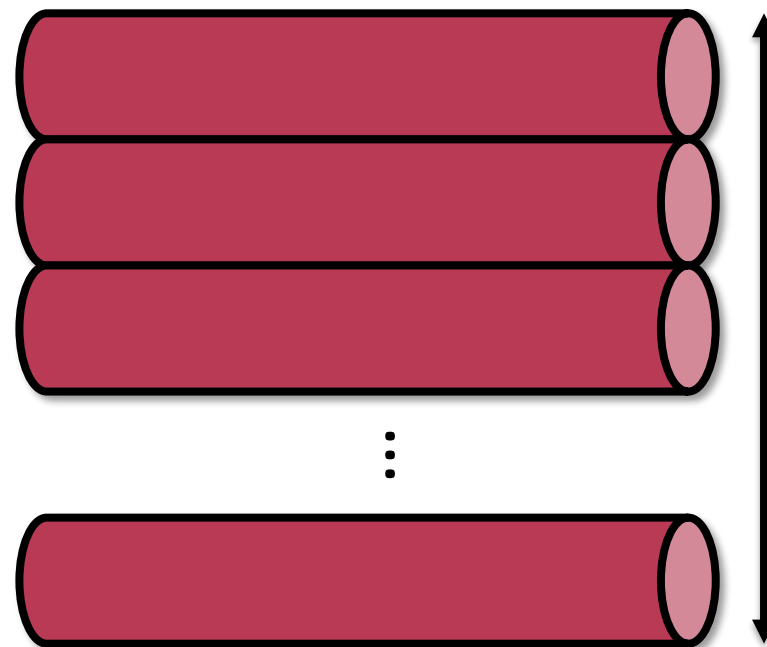
Vízvezeték analógia

Egyetlen kizárólagos
erőforráspéldány

Átbocsátóképesség:
 $X_{(1)}^{max}$

K szabadon választható
erőforráspéldány

Átbocsátóképesség:
 $X_{(K)}^{max} = K \times X_{(1)}^{max}$

K erőforráspéldány kihasználtsága

- Az előző gondolatmenet analógiájára:

$$X_{(K)}^{max} = \frac{K}{T} \Rightarrow X_{(K)}^{max} \times T = \textcircled{K} ?$$

K erőforráspéldány kihasználtsága

- Az előző gondolatmenet analógiájára:

$$X_{(K)}^{max} = \frac{K}{T} \Rightarrow X_{(K)}^{max} \times T = K = K \times U^{max}$$

- A kihasználtság képlete ebben az esetben:

$$U = \frac{X}{K} \times T$$

- Intuitíven:

„K időegység hányadrészében dolgozna 1 példány?”

„Az **egy példányra eső átlagos átbocsátás** mellett mekkora egy erőforráspéldány kihasználtsága?”

K erőforráspéldány kihasználtsága

- Az előző gondolatmenet analógiájára:

$$X_{(K)}^{max} = \frac{K}{T} \Rightarrow X_{(K)}^{max} \times T = K = K \times U^{max}$$

- A kihasználtság képlete ebben az esetben:

$$U = \frac{X}{K} \times T$$

- Intuitíven:

$$X = 5 \frac{1}{h}$$

$$T_{ZH} = 15 \text{ perc}$$

$$U = 62,5\%$$

Összefoglalás

■ Egyensúlyi állapot:

- Átlagos értékekkel számolunk
- $\lambda = X$ (érkezési ráta = átbocsátás)

■ Átbocsátókéesség:

- Az elérhető maximális átbocsátás
- $X^{\max} = \frac{K}{T}$ (K erőforráspéldány esetén)

■ Kihasználtság:

- Az átbocsátás és az átbocsátókéesség aránya
- $U = \frac{X}{K} \times T$ (K erőforráspéldány esetén)

A továbbiakban...

- Hogyan építsünk összetett rendszert?
- Mi a kapcsolat a rendszer funkcionális modellje és a teljesítmény közt?
- Hol/miért közelítünk?
- Hogyan határozzuk ezeket az értékeket adatok alapján?

PÉLDA

Tudok-e venni akciós zoknit Black Friday alkalmával?
(avagy hogyan üthet vissza a skálázás...)

Henning Jacobs: Running Kubernetes in Production: A Million Ways to Crash Your Cluster - DevOpsCon Munich 2018
https://www.slideshare.net/try_except/running-kubernetes-in-production-a-million-ways-to-crash-your-cluster-devopscon-munich-2018
<https://github.com/zalando-incubator/kubernetes-on-aws/blob/dev/docs/postmortems/jan-2019-dns-outage.md>

Skálázás a gyakorlatban

LIFE OF A REQUEST (INGRESS)

A külvilág felől beérkező kérések szétosztása

TLS

ALB

Kívülről látható

EC2 network

K8s network

HTTP

Kívülről nem látható hálózat

Node

Skipper

Node

Skipper

MyApp

MyApp

MyApp

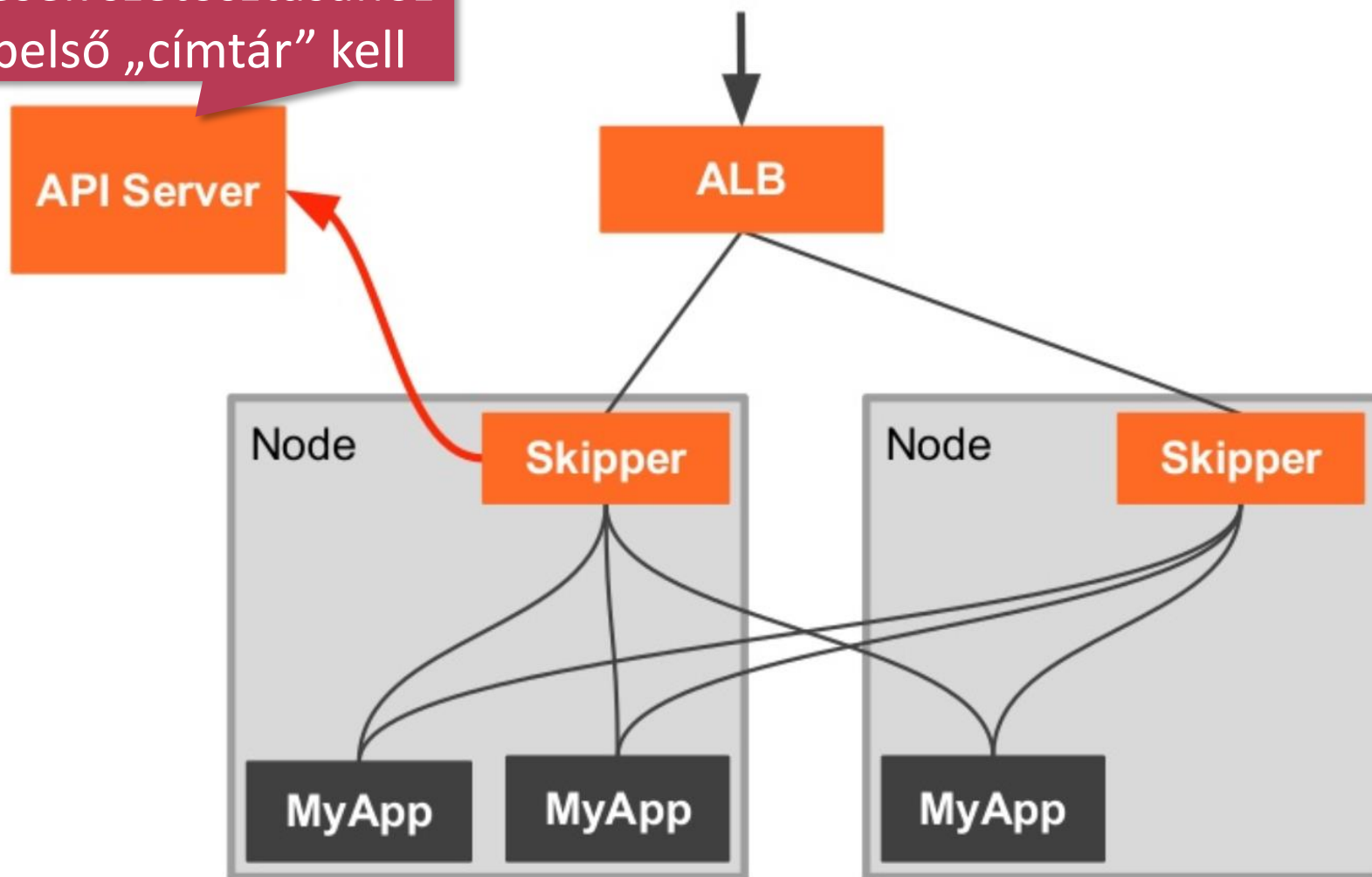
A konkrét kiszolgáláshoz belső hálózat kell

zalando

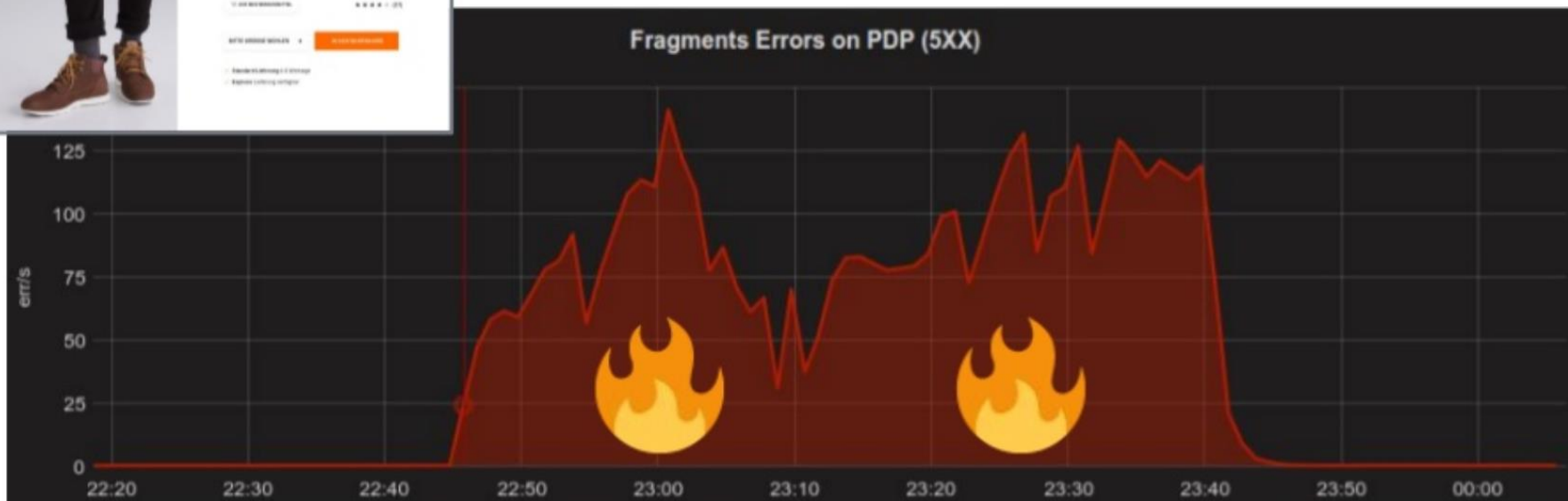
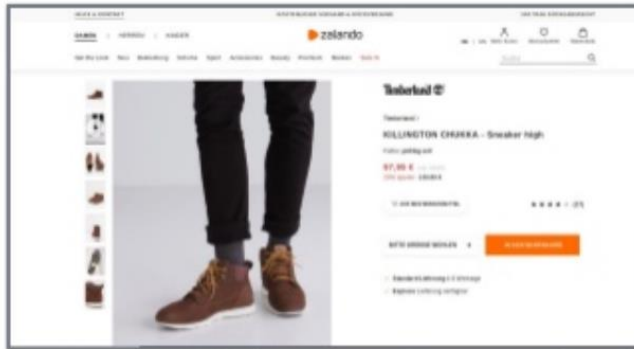
Hogyan jut el a kérés a kiszolgálóhoz?

ROUTES FROM API SERVER

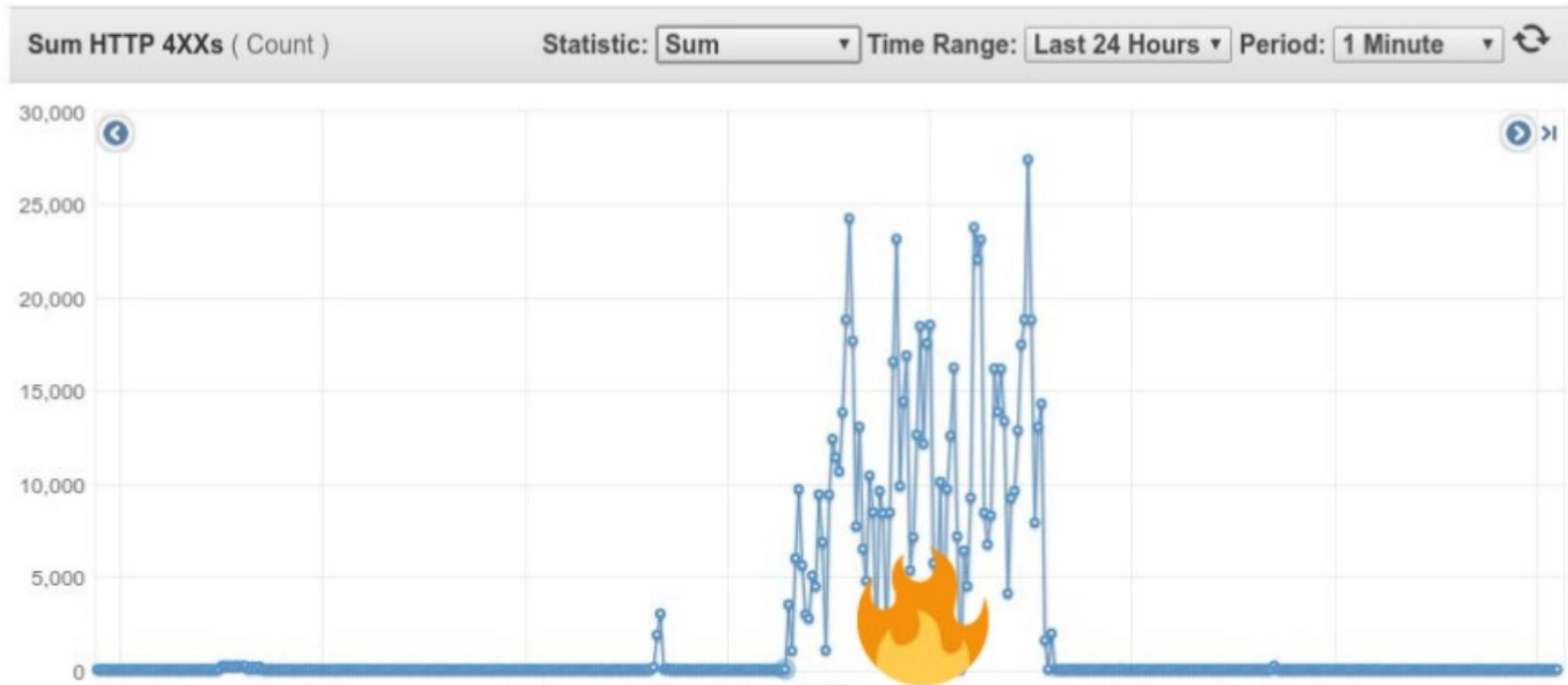
A kérések szétosztásához egy belső „címtár” kell

Kívülről érzékelhető hibák az oldalon

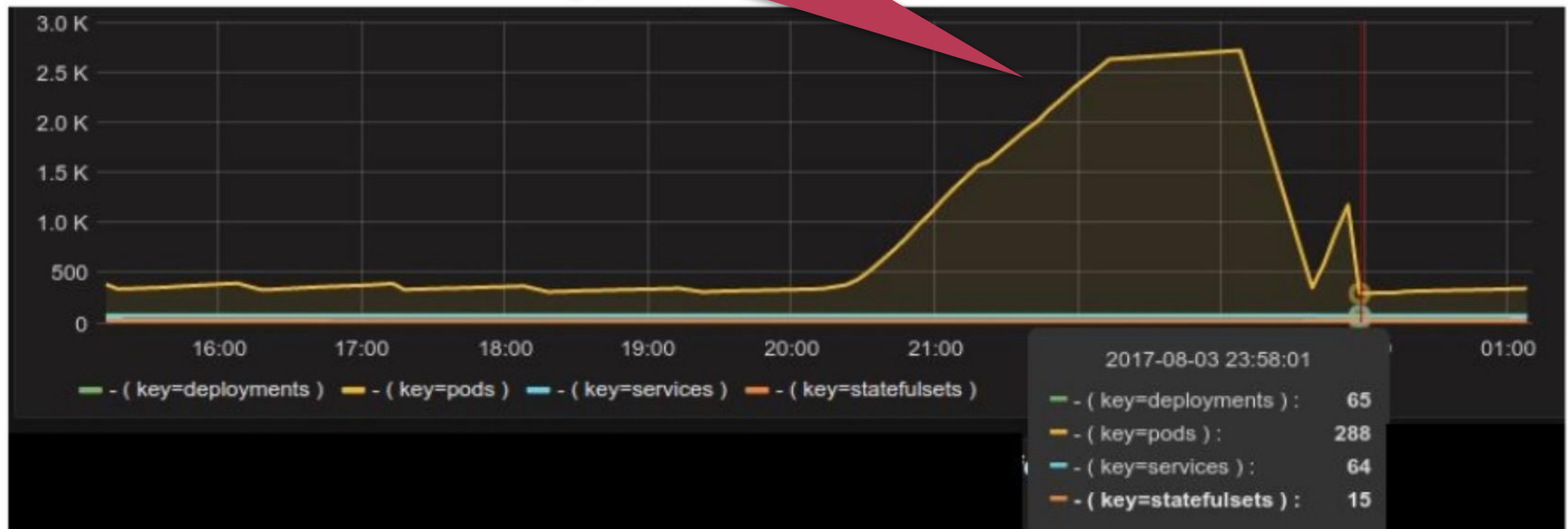

404-es hibák (rossz hálózati cím)

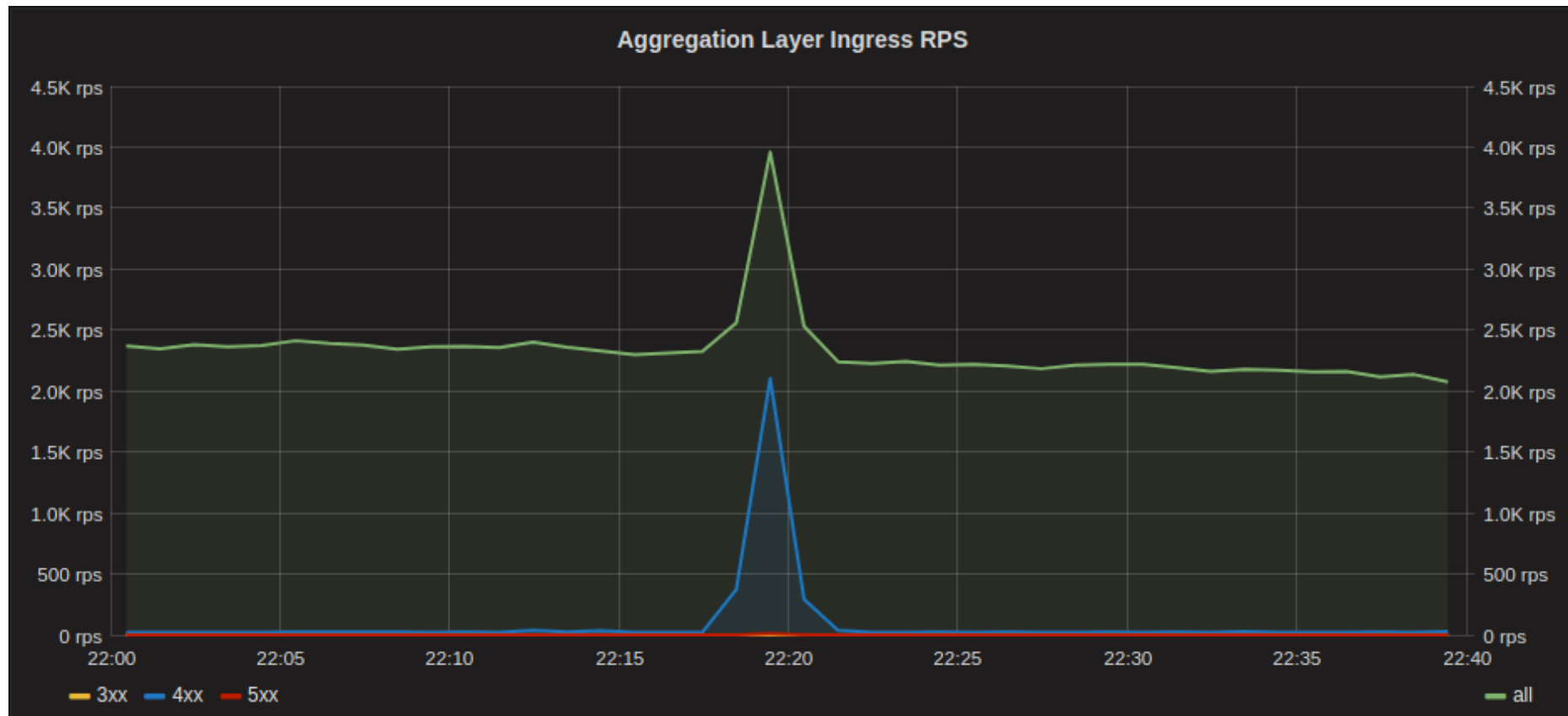

Elemi kiszolgálók (Pod) száma

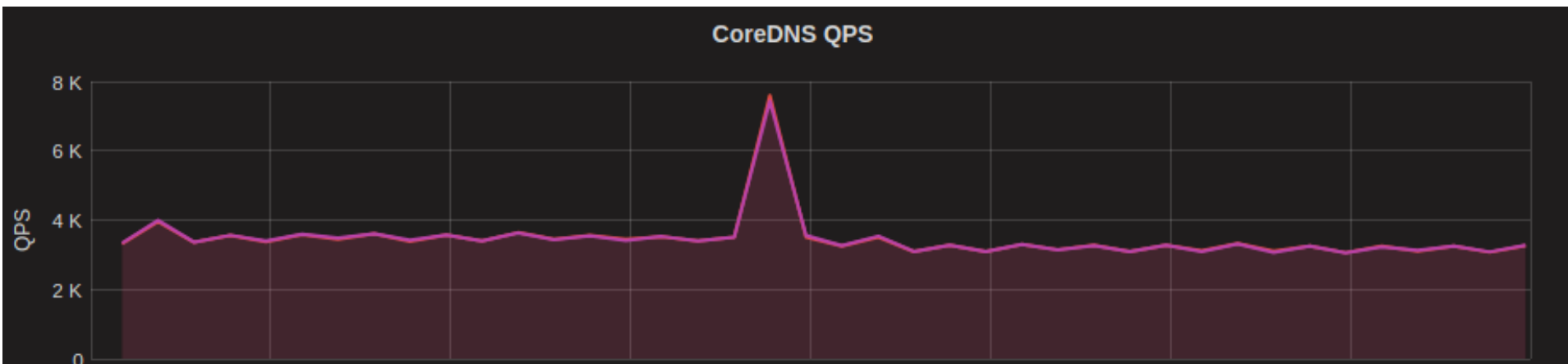
Egyre több erőforrás
→ egyre több hiba

Alkalmazás hibák az utolsó 30 percben

Címlekérések száma az utolsó 30 percben

Tanulság

- A több erőforrás többletműveleteket igényel
 - Itt pl. hálózati címek kezelése (DNS)
- Címek kezelése egyszerű, kicsi erőforráson történt
- Az erőforrás telítődött
 - **Rossz a megfigyelő állapotgép modellje**
 - Helyesen: „Telítődő” != „Újrainduló” állapot
 - Felesleges újraindítások, felesleges belső címek
 - felesleges üzenetek/akciók
 - egy idő után a monitorozó is leállt
 - a teljesítménymodell önmagában ezt nem fogja leírni...